

DOXA

ZPRAVODAJ

KATOLICKÉ TEOLOGICKÉ FAKULTY
UNIVERZITY KARLOVY

2020–2021, roč. 7, č. 2, červen 2021

Tvář

Obsah

EDITORIAL

Josef Bartoň / 1

FOCUS: TVÁŘ

Vojtěch Novotný – Tomáš Machula: *Tvář z hlediska personalismu* / 2

Pavčina Bílková–Zuzana Matisovská: *Skutečně tváří v tvář?* / 5

Milan Pech–Eva Bendová: *Karikatura* / 8

Josef Bartoň: *Čas epidemie a tvář člověka* / 11

AKADEMICKÝ ŽIVOT

Naše divadlo / 13

ABSOLVENT

Jan Havelka–Anna Jaklová: *K historii mě to táhlo vždycky* / 17

Michaela Falátková–Marie Vymazalová: *Latinská medievistka s vzhledem do 21. století* / 20

MINULOST A PŘÍTOMNOST:

Daniel Feranc: *Osobnost teologa Jana N. Ehrlicha* / 23

VZPOMÍNÁME

Michaela Ottová: *Jaromír Homolka (1926–2017)* / 25

INFORMACE / 26

AKTIVITY / 26

PUBLIKACE / 27

OBHÁJENÉ DISERTAČNÍ PRÁCE / 27

NADAČNÍ FOND ARNOŠTA Z PARDUBIC

Josef Fiřt: *Dopis čtenářům* / 28

Doxa: zpravodaj Katolické teologické fakulty Univerzity Karlovy

Číslo a datum vydání: 2020–2021, roč. 7, č. 2, červen 2021

Vydavatel: Katolická teologická fakulta Univerzity Karlovy

Redakce: prof. PhLic. Vojtěch Novotný, Th.D. (vedoucí redaktor); doc. PhDr. Josef Bartoň, Th.D.; Th.D. PhDr. Eva Doležalová, Ph.D.; Mgr. Anna Jaklová; Mgr. Zuzana Matisovská; PhDr. Ing. Marie Vymazalová, Ph.D.; PhDr. Milan Pech, Ph.D.; PhDr. Radek Tichý, Ph.D., S.L.D.; Mgr. Irena Věchtová

Redakční kruh: Bc. Klára Krásenská, ThLic. Mgr. Lenka Makovcová-Demartini

Adresa: Doxa, Thákurova 676/3, 160 00 Praha 6, doxa@ktf.cuni.cz

Periodicita: 2x ročně

Grafická úprava: Vojtěch Nedbal podle grafické předlohy Otakara Karlase

Tisk: Tiskárna Kleinwächter, Čajkovského 1511, 73801 Frýdek-Místek

Distribuce: KTF UK. Cena: zdarma

Registrace: MK ČR E 21835; ISSN 2336-5706

Za text jednotlivých článků odpovídají autoři a jejich pohled nemusí vyjadřovat stanovisko KTF UK.

Redakce si vyhrazuje právo dodané rukopisy krátit.

© Katolická teologická fakulta Univerzity Karlovy

Vážení čtenáři,

od počátku existence Doxy jsme zvyklí, že na této stránce bývá jakožto editorial zařazeno krátké zamyšlení na dané téma z ruky „otce zakladatele“ časopisu a vedoucího redaktora prof. Vojtěcha Novotného, toho času také děkana naší fakulty. Tentokrát zůstane většina stránky nezaplněna. Pan děkan žel v minulých týdnech prošel ne zcela lehkým průběhem nemoci, jejíž jméno se v posledním více než roce skloňuje nesčetněkrát každý den. Po překonání samého koronaviru čelil postkovidovým komplikacím, kvůli nimž musel dokonce pobýt několik dní v nemocnici, a teprve pomalu se z nich nyní zotavuje. To všechno se odehrávalo a odehrává přesně ve dnech, kdy se Doxa dokončuje a má odevzdat do tisku. Rozhodli jsme se, že nebudeme našeho milého šéfredaktora vysilovat tím, že bychom po něm chtěli, aby svou obvyklou vstupní úvahu napsal. Tématem tohoto čísla je *tvář* – a obrázek *tváře* prof. Vojtěcha Novotného zde tedy ponecháváme a vyřizujeme Vám od něj velmi srdečný pozdrav.

Za redakční skupinu časopisu Doxa
Josef Bartoň

Tvář z hlediska personalismu

prof. Ing. Mgr. Tomáš
Machula, Ph.D., Th.D., Dr.
prorektor Jihočeské univerzity v ČB

Prosópon znamená původně divadelní masku, což je vlastně tvář, kterou si na sebe herec bere, aby určila, kdo je.

S Tomášem Machulou rozmlouvá Vojtěch Novotný

Doba pandemie nám přinesla i nejednu zajímavou otázku filosoficko-teologickou. Příkladem může být povinnost roušek či respirátorů, které zakrývají tvář. Co to pro nás znamená?

O významu zakrývání tváře, resp. možnosti pohledět druhému do tváře, jsme byli nuceni přemýšlet už před několika lety, kdy začaly spory o zahalování muslimských žen v evropském kulturním prostoru. Na šátku (zakrývání vlasů) není nic zvláštního ani v naší vlastní kultuře. Problém je zakrytí tváře, neboť tvář druhého člověka chceme vidět. Tvář vyjadřuje naši osobní identitu, podle ní se identifikujeme (např. průkazy s fotografií), oční kontakt vyjadřuje slušnost, zájem o druhého apod. Je zajímavé, že pro mnoho lidí nyní jdou všechny tyto věci stranou, protože zdraví a hygiena si žádají své. Nejsem proti hygieně, řadu věcí asi musíme na nějaký čas akceptovat, ale překvapuje mě, že se o tomto problému tak málo mluví. Lidé protestují proti uzávěrám okresů, zrušení výuky ve školách, zavření obchodů a služeb, a když dojde na roušky a respirátory, obvykle se mluví o špatném dýchání. Nemělo by nám ale víc vadit odosobnění spojené se zakrytím tváře?

Proč je zrovna tvář tak spojená s naší identitou?

Čistě prakticky je to jedna z částí těla, která nás na první pohled odlišuje od jiných. Ne nadarmo například umělci, kteří chtějí znázornit nemyslitelné dav nebo lidi zlomené totalitou, kteří jdou jako ovce, ukážou postavy bez tváří, případně se stejnými tvářemi. Tvář vlastně souvisí i s tím, čemu říkáme „osoba“, protože řecké slovo pro osobu – *prosópon* znamená původně divadelní masku, což je vlastně tvář, kterou si na sebe herec bere, aby určila, kdo je. Boëthius říká, že i latinské slovo *persona* vzniklo z toho, že zvuk (*sonus*) našeho hlasu jde skrze (*per*) divadelní masku. Filologové tvrdí, že je to špatná etymologie, ale ukazuje na to, jak tento autor na počátku 6. století o člověku a osobě přemýšlel. Osoba vlastně znamená jedinečnost tváře.

A není to málo? Identita je jistě věc důležitá, ale je až natolik podstatná?

Řekl bych, že na jednu stranu identita znamená něco velkého. Vyjadřuje to, že jsme neopakovatelní, a tedy i nenahraditelní někým nebo něčím jiným. Tento důraz na jedinečnost každého člověka je například velice zřetelný ve Starém zákoně. Hospodin prostě vidí sirotka i vdovu, každého člověka, i toho, který se svému okolí jeví jako bezcenný. Srovnáme-li tento důraz například s Aristotelem, pro něhož je obec více než jedinec, neboť celek je více než pouhá jeho část, vyvstane obrovský rozdíl. Jednotlivý člověk je pro něho pouhou částí obce, kdežto v židovství a křesťanství je každý člověk Bohem přímo chtěný a jedinečný. Tady začíná personalismus. S touto identitou je svázána i osobní odpovědnost každého člověka, protože ono „já a nikdo jiný“ má také své etické důsledky.

Když už jsem zmínil důraz na identitu jednotlivce, kterou v personalismu zřetelně vidíme, musíme zmínit i druhou stranu mince, kterou je důraz na společenský charakter tohoto neopakovatelného jedince. Obojí k personalismu prostě patří. Jestliže oslabíme individualitu, máme zde jakýsi kolektivismus, kde celek společnosti je více než jeho pouhá část, kterou je v tomto chápání lidský jedinec. Ve starověku vidíme takové myšlení v různých intenzitě a různých formách u Platóna či Aristotela, v novověku asi u Hegela, pak v marxismu-leninismu, dnes asi v kulturách jihovýchodní Asie. Na

Pieter Brueghel,
Podobenství o slepých, 16. století

druhé straně, když omezíme společenskou přirozenost člověka, dostaneme se k individualistickému liberalismu, který se proslavil v britském raném novověku a dnes je typický pro naši západní společnost. Tento extrém vede k tak velkému zdůraznění individuality a identity, že ve jménu individuální svobody rozbíjí společnost a ničí tak nutné životní prostředí každého jedince. Personalismus je pozice, která dává za pravdu individuální identitě a jedinečnosti bez toho, že by popírala přirozenou společenskou povahu každého člověka. Koneckonců o tváři jako výrazu identity se bavíme do značné míry proto, že chceme komunikovat s druhými, tj. realizovat naši společenskost.

Identita samotná prostě nestačí. Podívejme se na zdroj veškeré personality, tedy na Boží Trojici. Kdybychom řekli, že tři božské osoby jsou tři identické bytosti a tečka, pak by to byl vlastně triteismus. My ale říkáme něco víc, že jsou to tři subsistující vztahy. Z našeho světa nejsme zvyklí na subsistující vztah. Subsistují (samostatně existují) věci, vztah ovšem není věc, ale vlastnost, která potřebuje věc jako svého nositele. Proto existuje (je nějakou realitou), ale ne-subsistuje (neexistuje samostatně). V Bohu je však všechno to, co u nás existuje jako vlastnost, totožné s jeho esencí. On není moudrý, ale je moudrost sama. On není dobrý, ale je dobrota sama. A analogicky: on nemá vztahy, ale je vztah sám.

Když se vrátíme k člověku, tato vztahovost se velmi zřetelně ukazuje na tom, co je tvář. Pohled do tváře je často navázáním vztahu, potvrzením vztahu, vyjádřením vztahu. Vrátime-li se k dnešním rouškám, mohlo by se říci, že oči zůstávají vidět, a oko je přece brána do duše. Nestačí tedy pohled do očí? Tady bych asi souhlasil, že oči jsou na tváři tím hlavním, ale prakticky potřebují nějaký svůj kontext. Mimika tváře prostě dává pohledu důležitý rozměr, bez něhož se v samotných očích čte mnohem obtížněji.

Když tedy lidé zahalují tvář, vede to k nějakému odosobnění. Nebo přinejmenším to k odosobnění dává prostor.

Je zajímavé, že personalistické důrazy se ve filosofii posledního století objevují hlavně u autorů židovských a křesťanských, např. pro Emmanuela Lévinase je *tvář* zásadním pojmem. Všimněme si také toho, že jednou z významných ikon je také Mandylion (rukou nestvořený obraz Kristovy tváře) a jeho západní obdoba Turínského plátna. Myslím, že židovství a křesťanství také docela dovedně pracují s tématem závoje, tedy zakrytí pravé tváře. Velmi často se objevuje v metaforách ukazujících na to, že odhalení závoje je tím, k čemu směřuje nějaká snaha či tendence. Ale trvalé zahalení zde místo nemá. Ani v islámu, který jsem zmínil na začátku, není úplné zahalení tváře nutné. Pouze v některých jeho směrech a jako člověku, který se snaží tyto věci pozorovat a všimát si souvislostí, se mi zdá, že právě tam, kde se žádá větší zahalení tváře, se méně oceňuje druhý člověk (hlavně ženy).

A abych nemluvil jen o islámu, můžeme si všimnout třeba východoasijské praxe. Už před lety, kdy o covidu nebylo ani potuchy, jsem si všiml v davech čínských turistů rozšířené praxe nošení respirátorů. Na jedné straně to může znamenat ohleduplnost člověka z kultury, která je zvyklá na velmi husté zalidnění, ale na straně druhé je tento typ kultury bližší onomu Aristotelovu chápání jedince jako pouhé části obce než židovsko-křesťanskému personalismu. Tvář není tak důležitá, protože na jedinečnost každé osoby není dáván takový důraz. Nejsem religionista ani kulturolog, takže nechci vynášet příliš sebejisté výroky. Může to být i jinak, ale rozhodně stojí za zamyšlení, jestli v té kultuře nějaká taková souvislost nehraje roli.

V každém případě to ale může vysvětlovat, proč v reakci na covid lidé z jihovýchodní Asie v mnoha případech obstáli (jak se zdá) lépe než Evropané a Američané. Jsou více kolektivně odpovědní a méně trvají na individuálních nedotknutelných svobodách. Někdy se to hodí a pomůže to, ale mám velký otazník, jestli náš personalistický důraz za ty naše trable dlouhodobě nestojí. Tedy, já otazník nemám, já si myslím, že ano, ale čtenářům to stavím jako otázku k zamyšlení. Nejsem proti respirátorům, ale ptám se, kde je ta hranice, kam už nejsme ochotni zajít, abychom nezahodili náš personalismus, který je v základu naší civilizace, náboženství, kultury...

Dnes máme v tomto bodě problém nejen s rouškami a respirátory, ale možná ještě větší problém bude s identitou v online setkáváních a možná vůbec s přesunem lidských kontaktů do virtuální sféry. Je tvář a personalita něco takto přenosného?

Zajímavá otázka. Dílem to asi zvládneme, ale ve větším měřítku je to problém. Všiml jsem si, jak na některých sociálních sítích rezonoval problém mladých lidí – jak randit, jak se seznamovat? Přes Teams nebo Meet či Zoom to jde opravdu komplikovaně. My křesťané si k tomu můžeme přidat otázku, jak se liší streamovaná mše od mše naživo. Nechejme stranou suché poučky a pravidla a zamysleme se každý, co to znamená pro mě samotného tady a teď. Je rozdíl mezi mší streamovanou a mší naživo? V čem? Je to důležité? Církev ne nadarmo vyžaduje např. při udělování svátostí skutečný osobní kontakt (jakkoli třeba anonymizovaný mřížkou ve zpovědnici). Zpověď přes telefon či počítač prostě možná není. Je to jen nemoderní, nebo to vyjadřuje něco podstatného?

Pro nás je samozřejmě významný i vztah učitele a studenta. Už rok ho realizujeme virtuálně. Je to normální a dostačující? V čem vlastně tento vztah spočívá? Čím je pro mě tvář studenta? Přednášíme dnes před počítači a díváme se často ne do tváří, ale na řadu kroužků v lepším případě s fotkami, neboť málokterý student si nechává při přednášce zapnutou kameru – prý i kvůli lepšímu datovému přenosu, neboť bez obrazu je přenos plynulejší a nezasekává se. Každý z mých kolegů, kteří za poslední rok učí online, jistě potvrdí, že je to něco depresivního a psychicky vyčerpávajícího. Činnost bytostně vztahová se děje bez tváří a za rouškou černé obrazovky.

Není právě toto téma, které bychom jako křesťané měli do veřejné diskuse vnášet?

Jsem stoprocentně pro. Křesťan z titulu své víry nemusí být odborník na epidemiologii, vakcíny nebo shromažďovací právo, ale na téma personalty, tváře nebo vztahu a setkání by odborník být měl. A nemyslím tím formální znalost z knih, ale hlubokou životní zkušenost, o které máme druhým svědčit.

Pieter Brueghel,
Nizozemská přísloví, 16. století

Skutečně tváří v tvář?

PAVLÍNA BÍLKOVÁ — ZUZANA MATISOVSKÁ

Mgr. Pavlína Bílková
asistentka děkana

Mgr. Zuzana Matisovská
doktorandka, referentka ČŽV

ZM: V knihe Exodus sa píše, že „Hospodin rozprávaj s Mojžišom z tváre do tváre, ako keď sa niekto rozpráva s priateľom“ (Ex 33, 11). Je to veľmi vzácny moment. Jednoduchosť, bezprostrednosť a osobná blízkosť, ktorú obraz vyjadruje, je tým, po čom sama najviac túžim vo vzťahu s Bohom aj s ľuďmi, no čo zdá sa v živote človeka ostáva natrvalo plne neuspokojené. Zo starozákonných textov, ktoré rozprávajú príbeh vzťahu medzi Bohom a človekom, vystupuje dynamika tohto paradoxu – neustála výzva hľadať Božiu tvár, túžba prebývať v jeho prítomnosti a zároveň nemožnosť Boha vidieť, zákaz zobrazit' jeho podobu, uchopiť ho. Miestami mám veľké pochopenie k Izraelitom na púšti, ktorí to napätie nevydržali a vytvorili zlaté teľa, v danej chvíli zdanlivo oveľa lepšie naplňujúce ich ľudské potreby. Nie je aj pre väčšinu z nás kráčanie s Bohom príliš krehký podnik, ktorý skôr ako sa nazdáme, skončí uctievaním nejakej modly?

PB: Zdá sa mi, že ten dvojí rozměr nášeho vzťahování se k Bohu v sobě skrývá úskalí i bohatství zároveň. Naše touha po přátelství, blízkosti a intimitě se střetává se závratnou propastí mezi křehkým tvorem a vše převyšujícím Stvořitelem, Pánem a dárce života. Pro sebe to vnímám jako výzvu k naprosté autenticitě a transparentnosti. Toužím po setkání „tváří v tvář“, ale nemohu si jej ani opatřit, ani uchovat. Víím, že s Bohem se můžu setkat vždy jen taková, jaká jsem – ať to znamená cokoli. V těžkostech, nepochopení a bolesti je snadné se vydat zkratkou, která dříve nebo později vyústí v začarovaný kruh. Autenticitou myslím to, že se stavím před Boží tvář se vším, co mne utváří, a neuhýbám, i když je mi odpovědí mlčení. Chrání mne to před pokušením vytvořit si „kapesního“ Hospodina, který je vždy po ruce. V žalmu 24 je Boží lid charakterizován jako pokolení těch, kdo hledají Boží tvář a dotazují se na jeho vůli. Jsou to ti, kteří ji zahlédli, nikoliv trvale našli, a znovu ji vyhlížejí. To také znamená, že nejsou zahleděni do sebe, do svých ustálených podob zbožnosti. Nepěstují náboženství, ale hledají Boha.

V áronském požehnání slyšíme: „ať Hospodin rozjasní nad tebou svou tvář“ (Nm 6, 24). Řekla bych, že život „před Boží tváří“ je vlastně vyjádření vztahovosti, skutečnosti, že svůj život nežiji sám a pro sebe, ale před autoritou Hospodinovou. Jestliže však Hospodin svou tvář rozjasní, znamená to, že má různé výrazy a podoby. Mění se vůči nám Hospodinova tvář?

ZM: Záleží na tom, čo myslíš slovom „meniť sa“. Boh je život prekypujúci radosťou zo vzťahu lásky medzi Otcom a Synom. Predstavovať si preto jeho tvár ako dokonalú, no tuhú posmrtnú masku mi pripadá rovnako odpudivé, ako mu pripisovať ľudské emócie lomcujúce bohmí gréckeho Olympu. Človek však nutne existuje v čase a priestore, poznáva postupne a len z časti. Neviditeľné a duchovné skrze zmyslami vnímateľné. Boh sám tvorí človeka takto a zároveň mu ponúka vzťah, čím sa rozhoduje dávať sa mu spôsobom, ktorý mu je vlastný a komunikovať s ním tak, aby mu to bolo zrozumiteľné. Nerezignuje na to, ani potom, čo prirodzené schopnosti človeka začne zásadne oslabovať hriech. Naopak. Boh sa dáva poznať v zranených dejinách – v tých univerzálnych, rovnako ako v osobnom príbehu každého človeka. Ostáva rovnaký – verný, blízky a milujúci – a zároveň sa v ľudských očiach premieňa. Tajomný Boh oslovuje Abraháma a my môžeme sledovať ako sa skúsenosť vyvoleného národa s ním prehľbuje. Hoci zďaleka nejde o lineárne kráčanie

Pieter Brueghel,
Triumf smrti, 16. století

Ani v mojom živote
sa Boh nezjavuje na
spôsob hotového
dokumentárneho
filmu, ktorý si vo
voľnom čase pozriem
a dá mi jednoduché
odpovede na
všetko.

k svetlým zajtrajškom, dostávame sa do vrcholného momentu, kedy hľadáme do tváre rabiho, ktorý o sebe hovorí „Kto vidí mňa, vidí Otca“ (Jan 14, 9).

Ani v mojom živote sa Boh nezjavuje na spôsob hotového dokumentárneho filmu, ktorý si vo voľnom čase pozriem a dá mi jednoduché odpovede na všetko. Nenápadne presakuje skrz každodennosť – ľudí, stretnutia, prácu, krajinu, umenie atď. To všetko nutne nahliadam cez viac či menej užitočné filtre vlastného charakteru a skúseností a učím sa vnímať to, čo je skutočne pravdivé, dobré a krásne. Poctivá teologická reflexia a celkovo ochota uchovať si zvedavosť vedúcu k stálemu štúdiu sú pre mňa nenahraditeľné, ak mám odlišovať to, čo je podstatné, a ostať v kontakte s realitou. Jedine v nej môžem placho rozpoznávať jeho živú tvár. Sama na to ale nestačím. Akú úlohu v tomto celoživotnom, osobnom hľadaní, zohrávajú druhí ľudia?

PB: Vraťme sa k Mistrovi z Nazareta. Tebou zmiňovaný výrok zní opravdu skandálne. Ježišova odpoveď Filipovi je podobne šokujúci ako jeho slova z podobenství o posledním soudu (Mt 25, 31–46). Na apoštolovu žádost: „ukaz nám Otce“ Ježíš odkazuje na sebe a na otázku spravedlivých: „Pane, kdy jsme tě viděli hladového...?“ odkazuje na své nepatrné bratry. Oba výroky vyznívají dosti suverénně. Boží přítomnost – to, co z ní můžeme zahlížet, zcela překračuje hranice našeho chápání. Zároveň se mi ale zdá, že vše do sebe dobře zapadá. Ten, kdo přichází před Boží tvář a žije v její přítomnosti, kdo se setkal s Ježíšovým milosrdným pohledem, nutně nechává proměnit i svůj pohled na ostatní. Kdo si Ježíšem nechal posloužit, přijal jeho sebedarování a žije z něj, zároveň objevuje jeho podobu v tvářích těch, se kterými se setkává. Jeho srdce zasažené Božím milosrdenstvím, které se ho dotýká skrze Ježíšovy probodené dlaně, se otevírá jiným, podobně potřebným Božího smilování.

V knize Exodus (Ex 34, 29) se dočteme, že Mojžíšovi od rozhovoru s Hospodinem zářila tvář. Jeho setkání s Nejvyšším nebylo možné nepostřehnout. Představuji si, jak vypadala Ježíšova tvář, když se obracel ke svému Otci. Co vyjadřoval jeho pohled, když se vracel k apoštolům, takže jej žádali: „Nauč nás se modlit“ (Lk 11, 1). Podobně mne vede setkání s někým, kdo je autentický ve svém hledání Boha, k chuti modlit se, také hledat Boží tvář. Ne ten, kdo mi nabízí prefabrikované odpovědi, ne ten, kdo rozdává moudra, ale ten, na jehož tváři pozoruji autentické lidství se všemi otázkami a boji, ten, kdo znovu a znovu věrně přichází ke svému Bohu, je pro mne povzbuzením a svědectvím.

ZM: Čo to ale konkrétne znamená „nechať premeniť svoj pohľad“ a „spoznať Boha v tvárach druhých“? Znie to lákavo a zbožne, ale často sa cítim bezradne a frustrované, keď neviem preniknúť cez vrstvy ochranných slupiek a zamlžených komunikačných signálov. Inokedy sa zase ja uzatváram do tých vlastných. Sme odkázaní hľadiť na tvár, nevidíme do srdca. Nechcem si do druhých projektovať vlastné dobromyseľné predstavy, ani mi nestačí povrchný blahosklonný prístup. Viem, že len pomaly sa môžem učiť ľudí správne vnímať, chápať a oceniť, no často na to nemám silu, chuť ani žiadne nástroje. Zároveň premýšľam, či nie je k tomu, aby som v nich zahliadla viac z toho vzácneho a jedinečného kým sú, nutná aj akási ochota a otvorenosť z ich strany.

PB: Trochu mi to pripomína okamžik z manželských exercícií, kdy jeden před druhým stojí jako ubohý hříšník, který ví, že potřebuje odpuštění. Myslím, že jedna ze situací, která může proměnit můj pohled na ostatní, je moje zkušenost s vlastním hříchem, milosrdným přijetím a odpuštěním, které mi mohou zprostředkovat druzí lidé. Otvírá se tím brána pro velkorysost, která nezastírá chyby a nedostatky jiných lidí, ale zároveň se jimi nenechá pohltnout ani ubít, protože ze zkušenosti ví, že všechny masky, ochranné slupky a kouřové clony jsou ve skutečnosti jen pokusy zaretušovat vlastní křehkost a ubohost. Tato niterná zkušenost je pravým opakem povýšenecké blahosklonnosti nebo dobromyslné naivity. Zkušenost s upřímným pokáním a odpuštěním

také vyzvedáva zpod nánosů nejrůznějšího balastu zdroje a kořeny lidské důstojnosti založené na kvalitě Božího vztahu k jeho stvoření. Takto nově zakoušená vlastní důstojnost dává zahlédnout tutéž hodnotu u ostatních, byť by jejich maskovací a sebestpotvrzující strategie krásu člověka zahalovaly či mrzачily. Boží obraz vtištěný do každého člověka, zdroj lidské důstojnosti nelze z naší existence odstranit, ale lze ho objevovat, očišťovat a činit ho zřetelnějším. Nebo lépe dovolit Hospodinu, aby mu sám dával zazářit, jak to píše Pavel: „Na odhalené tváři nás všech se zrcadlí slavná zář Páně, a tak jsme proměňováni k jeho obrazu ve stále větší slávě – to vše mocí Ducha Páně“ (2 Kor 3, 18).

ZM: Tomu rozumiem. Pôsobí na mňa veľmi oslobodzujúco, keď som si istá, že priateľ zvládne moju blbosť a surovosť a náš vzťah nedržia dokonalé výkony a obdivuhodné kvality nás oboch. Tiež si vážim, keď mi druhý človek dá v nejakej miere nahliadnuť do svojho vnímania a prežívania vlastných túžob, bojov a radostí. Dovolí mi byť prítomnou pre neho a chce byť prítomným pre mňa. Zdá sa mi, že vtedy môžem v jeho obyčajnej ľudskosti nie len zvonku vnímať Boží obraz, ale môžeme spoločne byť obrazom Boha, ktorý je vzťahom – mať podiel na jeho živote, čerpať z neho. Takéto chvíle dávajú mojej každodennosti radosť a zmysel.

PB: Hovoříme o tom, že jednotlivec je z podstaty utvoren jako Boží obraz – který nemusí být vždy zcela čitelný, ale může být postupně odhalován. Zároveň se zde otvírá další rozměr, totiž že lidé společně, ve vzájemných vztazích ukazují něco z toho, jaký je Bůh. Už nejen pohled do tváře jednotlivých lidí, ale i naše společenství může a má být obrazem Božího společenství. Ve vztazích čerpáme z toho, jak jsme byli utvořeni k Božímu obrazu a zároveň jsme voláni, abychom společně dorůstali do jeho podoby.

ZM: Pre oba rozmery je charakteristická dynamika dorastania. Nie sme hotoví – ako jednotlivci, spoločnosť ani ako cirkev. Myslím si, že vedomie tohoto dáva na jednej strane istý nadhľad – uvoľňuje stres a vážnosť preceňovania vlastnej dôležitosti, predstáv o tom, ako by sa mala tu a teraz realizovať, a pomáha vnímať nádejné procesy, ktoré sa, niekedy prekvapivo a neisto, dejú v nás a okolo nás. Na druhej strane však ponára do prítomnosti a dáva pochopiť, že tie procesy je možné a nutné konkrétnym konaním rozbiehať, čím chráni pred odťažitosťou či zúfalou frustráciou – zo seba, z pomerov v cirkvi, či v súčasnom svete.

Pieter Brueghel,
Selská svatba, 16. století

Karikatura

MILAN PECH — EVA BENDOVÁ

PhDr. Eva Bendová, Ph.D.
Ústav dějin křesťanského umění

PhDr. Milan Pech, Ph.D.
Ústav dějin křesťanského umění

MP: Právě připravuješ výstavu, jejímž klíčovým tématem je tvář. Souvisí to nějak se současnou praxí, kdy jsme povinni zakrývat si obličej rouškou nebo respirátorem?

EB: Ne, vlastně vůbec. Už před covidem jsem se začala zabývat tím, jak dalece nadčasové je zobrazování lidské tváře expresivními prostředky v kresbě, ať už se jedná o hotové dílo, nebo jen o skicu, náčrt či prvotní ideu, kterou umělec má. Hledám hranici, kde je dílo ještě expresivní, ale ještě ne karikatura. To je pro současnou uměleckou scénu velmi aktuální. Tvář, která je zobrazena s velkou expresivitou a zachycuje silnou emoci člověka, je nadčasovým klíčovým námětem v umění.

MP: Zmínila jsi, že tě zajímá hranice, kdy je tvář expresí zdeformovaná do té míry, že už by se mohla stát karikaturou. Co je vlastně karikatura a kde jsou její hranice?

EB: Řada umělců, které na té aktuální výstavě sleduju, se vždycky v kresbě zastaví v okamžiku, kdy tvář začíná nabývat nějaké směšné rysy, kdy už jsou natolik nadsazeny její vlastnosti a prožitky, že tvář vypadá zvláštně, pitoreskně, humorně až komicky. Karikatura začíná tam, kde je nadsázka zvýrazněna do té míry, že dochází k zesměšnění portrétovaného. Jakmile nastupuje moment kritičnosti a nadsázky, která může zesměšňovat, tam pak začíná karikatura.

Tuhle jemnou nuanci umělci sledovali už v minulosti, například v anglickém umění 2. poloviny 18. století William Hogarth. Je autorem grafických listů, které se jmenují Charaktery a karikatury. Hogarth se ptal sám sebe, kde končí vystižený charakter, rys člověka a kde začíná karikatura. Ve zmíněných grafických listech zobrazuje přesvědčivě charakter svých současníků z ulice, zatímco formou karikatury zpracovává historické osobnosti, malíře jako Leonarda nebo Raffaela. Ještě v 18. století byla karikatura považována za nízký žánr projevu, ne za umění, a tak chtěl Hogarth dokázat, že jeho dílo není klasická karikatura, ale mistrovské zachycení charakteru. Jednoduše řečeno, Hogarth chtěl prokázat, že je umělec, ne karikaturista. V každém případě byl jeho pohled na soudobou společnost velmi kritický...

MP: Hogarth nastavoval anglické společnosti zrcadlo...

EB: Ano, nastavoval ho všem společenským vrstvám. Byl hodně uštěpačný ohledně alkoholismu v nižších společenských vrstvách, ale nešetřil aristokracii nebo vrstvy s vysokým společenským statusem jako lékaře a soudce. Jeden jeho grafický list nazvaný Společnost funebráků zobrazoval lékaře jako „amatéry“, kteří zapříčinili smrt svého pacienta a nyní mrtvole okusují hnáty... Hogarth určitým způsobem zvýrazňuje jejich tváře a charakter profese. Zesměšňuje tu situaci. Karikatura se jako žánr rozvinula díky publicistice, časopisům a různým obrazovým komentářům soudobé společnosti, ale to až po roce 1800.

MP: Jestli se nemýlím, v 19. století existovala celá plejáda časopisů, které prostřednictvím humoristických kreseb a karikatur komentovaly společenský život a významné osobnosti kultury a politiky, například francouzské časopisy La Caricature a Le Charivari nebo anglický Punch. Na ně byla navázána řada významných autorů, třeba Honoré Daumier...

Pieter Brueghel,
Zápas masopustu s půstem, 16. století

*Na karikatuře mě
vždycky fascinovalo,
jak se mocní bojí, aby
jejich ego-ideál nebyl
ohrožen tím, že se jim
někdo směje.*

EB: Daumier ve Francii nebo Thomas Rowlandson a George Cruikshank byli skuteční umělci, kreslíři. Specializovali se na tento typ projevu, byl to jejich způsob živobytí, jejich profese. Redakcemi časopisů byli vysíláni k různým událostem, aby je zachytili kresbou, která by byla snadno přístupná čtenářům. Díky zmiňovaným časopisům už nejde pouze o zobrazování tváří lidí jako u Hogartha, ale o širší kontext, o jejich osudy. Důležitý bude narativ, dějová rovina a emoce zobrazeného výjevu. Například Daumier nabízí pohled do pařížského uměleckého salonu, kde si všímá různých typů návštěvníků, jejich specifického způsobu odívání, komunikace, gestikulace. Někteří třeba při návštěvě výstavy zívají, a dokonce spí. Cruikshankovy záznamy ze soudního dvora zase ukazují vyhrčené emoce, nadávání, vztek.

MP: Dělat karikatury mohlo být v téhle době také pěkně nebezpečné. Redakce časopisů i umělci byli pokutováni, někteří tvůrci skončili ve vězení. Legendární je transformace hlavy francouzského krále Louise-Philippa I. v hrušku, za kterou byl odsouzen Charles Phillipon. Stejně jako Daumier, strávil i on část svého trestu dokonce v psychiatrické léčebně, čímž se veřejnosti dávalo jasně najevo, že jen blázni si dovolí zesměšňovat krále.

EB: Pohybovali se na hranici zákona. Ale politická karikatura je víc tvoje téma. Co ti vlastně na tomhle žánru karikatury přijde klíčové?

MP: Na karikatuře mě vždycky fascinovalo, jak se mocní bojí, aby jejich ego-ideál nebyl ohrožen tím, že se jim někdo směje. Ten smích totiž umenšuje jejich moc, s čímž se nedokážou smířit. Síla a moc karikatur a humoristických kreseb se projevila už za napoleonských válek. Na všech protinapoleonských frontách kreslíři a grafici systematicky pracovali na obrázcích ironizujících a parodujících francouzskou armádu a zvláště Napoleona (Little Boney). Tyto karikatury měly za cíl nepřítele zesměšnit, ubrat mu tím sílu, povzbudit obyvatelstvo, aby se oprostilo od strachu z nepřátelské armády, okupující moci apod. Od té doby byla politická karikatura ve Francii velké téma. Po napoleonských válkách si politici uvědomovali sílu karikatury. Uvědomují si teď, že ses zabývala německým meziválečným umělcem Georgem Groszem, kterému byla blízká expresivní nadsázka blízká karikatuře. Grosz ji používal při kritice tehdejšího společenského systému.

EB: Groszovy kresby mě zaujaly v rámci sledování kavárenské scény, ať už tady v Čechách, nebo v Německu. Je pro ně typická jednoduchá linka. Grosz dokázal pár tahy vystihnout grimasu obličeje. Na jeho kresbách lze najít řadu různých lidských typů, které zrcadlí chování lidí v kavárně, ve městě nebo v jiném prostoru. George Grosz mě ohromoval jako analytik sociálního života dvacátých let. Ty jsi ale zmínil žánr vyloženě politické kritické karikatury, kde je klíčové útočit na ego politiků. To mě zaujalo. Jak toto téma nahlížíš u Grosze nebo dalších karikaturistů 20. století?

MP: V tom byl mistr Groszův současník a přítel John Heartfield. Ten svým dílem nesmlouvavě bojoval především proti nacistickému režimu v Německu. Jeho metodou práce ovšem nebyla kresba nebo grafika, ale médium fotomontáže.

EB: Myslíš třeba tu Göringovu hlavu, kde je zobrazen jako dravá ryba?

MP: Přesně tak. Heartfieldovy práce jsou velmi výmluvné. Vybavuje se mi fotomontáž Adolfa Hitlera jako loutky v rukou německého průmyslníka Fritze Thyssena, který finančně podpořoval NSDAP apod.

EB: Masově sdílitelné obrazy a komentáře promlouvaly k lidem prostřednictvím obrázkových časopisů jako byl AIZ (Arbeiter-Illustrierte-Zeitung). Uvědomila jsem si, že všichni moderní karikaturisti nebo všichni umělci, kteří pracují s karikaturou, vyjadřují jasný politický a ideologický postoj.

MP: Oni se cítí být společnosti zavázáni aktuální společenskou a politickou situaci komentovat, reagovat na ni, burcovat k obraně občanských hodnot, být aktivní, angažovaní. To má kořeny v romantismu, kdy byla umělcům přisouzena role určitých vizionářů s důležitým společenským posláním.

EB: Angličan Hogarth, kterého jsem zmiňovala na počátku, je průkopníkem takového postoje už v 18. století. Ale jak je to dnes? Já mám dojem, že karikatura jako umělecký projev má v současnosti bohužel spíš charakter kreslených vtipů.

MP: Ano, vážných prací s výtvarnou hodnotou, srovnatelných s díly těch, o kterých jsme mluvili, ať už je to Hogarth, Daumier, Grosz, Heartfield atd., je minimum.

EB: Například současní umělci, které sleduju v rámci přípravy výstavy o lidské tváři, se vždycky zastaví v ten okamžik, kdy už by jejich práce mohla být chápána jako společenský nebo politický komentář se satirickou nebo humornou nadsázkou.

MP: Když se zamýšlím, jedna z mála prací, která v minulosti vyvolala nějakou politickou diskusi a karikovala politickou osobnost, byla Václavka a Dášenska (1997) od Milana Knížíka. Tím, že tato groteskní kompozice byla prezentována prostřednictvím velkoformátových billboardů, dodalo to celé akci další rozměr a nakonec měla soudní dohru.

EB: Rozhodně, ještě bych zmínila práce Davida Černého, i když s tématem karikovaných tváří souvisí okrajově. Když jsi zmínil grotesknost, tak Hogarth o svých charakterech a karikaturách mluvil v souvislosti s divadlem a divadelními žánry. Charakter podle něj fungoval jako komedie, zatímco karikatura jako fraška. Téma současné karikatury je mnohem zajímavější, než se na první pohled zdá.

MP: Naprosto souhlasím. Moc ti děkuju za rozhovor.

Pieter Brueghel,
Pád andělů, 16. století

Čas epidemie a tvář člověka

JOSEF BARTOŇ

doc. PhDr. Josef Bartoň, Th.D.
Katedra biblických věd a starých jazyků

*Kdyby nám něčí tvář
zmizela, pociťovali
bychom to jako
zásadní újmu, i kdyby
s námi dotýčný mluvil
a viděli bychom
zřetelně obrysy jeho
těla.*

Žijeme už přes rok ve velmi zvláštním stavu a epidemie nám změnila leccos z chování, návyků, vnímání věcí kolem. Dlouho předtím, než bylo určeno téma tohoto čísla Doxy, jsem si víckrát uvědomil, že se mi právě na pozadí epidemie volky nevolky myšlenky často točí okolo lidské *tváře*. Nakonec jsem z nich vybral několik lehkých postřehů a obrázků, a tady jsou namísto fejetonu.

Tvář

Pojem banální, a přece zvláštní. Na jednu stranu *tvář*, lidský obličej, nejspíš představuje nejvýraznější, nejosobitější část zjevu našich bližních i nás samých. Takže třeba fotografie na legitimaci zobrazuje právě pouze *tvář* a obdobnou fotku *tváře* blízké osoby přechováváme v mobilu nebo peněžence pro milou vzpomínku a těšení na setkání *tváří v tvář*. *Tvář* vlastně běžně funguje jako jakási „minimální zkratka“ člověka. Kdyby nám něčí *tvář* zmizela nebo byla před námi ukryta, pociťovali bychom to jako zásadní újmu, i kdyby s námi dotýčný mluvil a viděli bychom zřetelně obrysy jeho těla. Na druhou stranu je pro nás *tvář* něco tak samozřejmého a nereflktovaného, že o ní většinou právě jakožto o *tváři* příliš neuvažujeme, vnímáme ji automaticky v celosti člověka, jeho postavy i povahy. A i když někdy řekneme, že dívka má *přívabnou tvářičku*, nebo Nohavica završuje *cizí pane, vy máte divnou tvář*, reálně si namísto vnímání *tváře* jako vědomě a precizně vyděleného celku všimneme nějakého výrazného detailu v ní – velkých hnědých očí, rozmazané rtěnky, veselého diastématu mezi předními zuby, nezvykle tvarovaného vousu.

V kavárně

Časově první momentka dotýkající se lidské *tváře* je z doby před epidemií, kdy jsem byl na stáži v Krakově na fakultě polonistiky, jež sídlí ve starobylé univerzitní čtvrti. Téměř každý den jsem se po obědě přesunul do nedaleké kavárny, která je poklidná, ačkoli leží už v rušné zóně u Rynku, abych se tam věnoval mailům a lelkování. V kavárně jsem jednou spatřil – a pak vídal několik odpolední po sobě – mladou rodinku, snad z Íránu nebo některé arabské země. Tatínek, malá dcerka a synek oděni „po evropsku“, maminka na sobě měla od hlavy až k patám splývavý černý oděv, s nímž kontrastovaly jen světlé ruce a horní část obličeje vyhlížející ze závoje úzkým obdélníkem kolem očí. Velice mne zaujalo, jak tato mladá paní jedla „bajgle“ a popíjela kávu, musela totiž šálek či zákusek pod závojem a vrchním dílem šatu mnohokrát naslepo dopravit k neviditelným ústům. Jako první mě tehdy napadlo, jestli si třeba obléčení zespodu neušpiní a že také asi musí být do jisté míry ochuzena o příjemný čichový vjem z kávy nebo čerstvého pečiva. A jen tak koutkem mysli mi blesklo a přišlo mi líto, že jí vlastně manžel a malé děti po velkou část denního času na společné dovolené, kdy jsou i fyzicky blízko sebe, nemohou vidět do *tváře*.

Nemocnice

Vzpomínka na paní, k jejíž *tváři* neměli přístup ani její nejbližší kvůli zvláštní překážce, kterou jim ustavila věkovitá tradice, se mi nečekaně oživila o pár měsíců později, kdy se Evropou začala rychle šířit nákaza covidu. Dosud nevídanou bariéru tentokrát nevytvořila kulturní tradice, nýbrž krajní fyzická, hygienická nutnost. Viděli jsme záběry z italských a pak i našich nemocnic, kde zesláblí pacienti měli najednou kolem sebe jen zvláštní postavy v neforemných bezpečnostních úborech, pečlivě utažené kapuce jim zahalovaly také hlavu a z obličeje byly vidět pouze oči, navíc většinou přes brýle nebo plastický průhled. Vážně

Pieter Brueghel,
Podobenství o slepých, 16. století

nemocní byli náhle úplně zbaveni přímého kontaktu s člověkem: i dotyk ošetřovatelů se zpravidla děje přes gumové rukavice, a především zmizela lidská *tvář*, protože je skryta za kapucí a maskou. Pacient, který s těžkým průběhem nastoupí do sanitky, se dostává do situace, jež obsahuje naprosto neobvyklý nádech trýznivosti: po řadu dnů těžkého zápasu o zdraví, o život bude zbaven bazální, nejprostší lidské opory, možnosti přímo pohledět do *tváře*, z níž by šlo bez překážek roušek a štítů číst laskavost nebo snad i povzbudivý úsměv, ať už blízkých (kteří ale často ani nesmějí přijít), nebo aspoň lékaře, sestřičky, kaplana. A není nepravděpodobné, že leckterý pacient už žádnou lidskou *tvář* nespatří od nástupu do sanitky až do okamžiku své smrti.

Stesk po tvářích

Brzy poté, co se u nás epidemie objevila, přišla hygienická opatření nařizující roušky nebo respirátory. Ty byly během první vlny předepsány i kdekoli na ulici. Když jsem si sám zvykl a tato ochrana mě přestala obtěžovat, začal jsem víc vnímat, jak je divné nevidět lidem kolem sebe do *tváří*. Všichni je měli zakryté téměř jako ta orientální maminka v kavárně. Když se zlepšením situace v pokročilejším jaru bylo už možné roušky venku nenosit, zaplavila mě radost, že zase *tváře* vidím. Zároveň jsem si ale spočítal bizarní účet: za řadu uplynulých týdnů mě epidemie připravila o letmá setkání s *tvářemi* kolemjdoucích bližních jistě v řádu desetitisíců.

Nos

Hned v momentě zavedení roušek se objevilo i jisté procento lidí, kteří, pokud nebyla nablízku policejní hlídka, nosili „chytráčky“ roušku jen přes ústa. Náhle tu bylo plno vyčnívajících nosů. V celku *tváře* si nosu obvykle nepovšimneme, není-li sám o sobě něčím mimořádně zvláštní. Ale tady najednou nosy extrémně vynikaly: jinak průměrný nebo i hezký nos se stal větším, červenějším, příliš špičatým, moc ohnutým nahoru, zkrátka škaredějším. Dokonce ty nosy, jak jsou vytrčeny na napůl zakryté *tváři*, vypadají, že se jaksi osamostatnily a snad se i chystají někam odejít! Na mysli mi vytanula Gogolova fantaskní povídka *Nos*, na jejímž počátku kolegiátní přísedící Kovaljov ráno při pohledu do zrcadla *ke svému nejvyššímu údivu zjistil, že tam, kde obvykle mívá nos, má teď docela bládké místo*. Po zkušenostech z metra a tramvají s nápadnými nosy nad rouškami už mi přišla skoro normální scéna, kdy Kovaljov zahlédne na petrohradské ulici svůj vlastní nos ustrojený v uniformě a s šavlí, jak vstupuje do chrámu, aby se tam oddal modlitbě.

Obava

Jak se po nadějném létě stav epidemie v dalších vlnách strmě zhoršoval, mnohonásobně se zvýšily denní počty odhalených nakažených a bohužel i zemřelých. V takové situaci je zcela na místě dávat si pozor, kdo blízko vás sedí nebo stojí v městské dopravě či na bohoslužbě. Nemá-li někdo předepsaný respirátor či ho má pod bradou, sotva se druzí lidé radují z toho, že poblíž vidí celou nezakrytou lidskou *tvář*. Naopak, *tvář* je tentokrát signál k reálné obavě, protože u dotyčného se dá přepokládat značná míra nezodpovědnosti nebo i bezohlednosti vůči ostatním. Jak naprosto nezvyklý, divný pocit, když se musíme právě *tváři* člověka obezřetně vyhýbat.

Návrat tváří

Druhé jaro epidemie přece jen přináší naději. S očkováním starších generací se nám už vracejí milé *tváře* rodičů a prarodičů, kteří se teď nemusejí tolik izolovat a přísně omezovat kontakty s nejbližšími. Dokonce se zdá, že na podzim bychom už i my vysokoškolské učitelé mohli bez obav zase stát za katedrou a vidět si se studenty opravdu do *tváře*, a nejen jako teď náhražkově, zprostředkovaně přes placatá zobrazení vytvořená počítačovou technikou. Snad se pro nás takováto přemítání brzy stanou jenom vzpomínkou, která v nás ale možná bude i dál posilovat pocit vděčnosti právě za bezpočet živých *tváří* kolem?

Pieter Brueghel,
Vražedění nevinů, 16. století

Naše divadlo

Proč hrajeme divadlo a proč se pokoušíme inscenovat hry z 15.–18. století? V dnešní době plné rychločtenářství a zahlcenosti slovem je to vzácná příležitost do posledních detailů pročíst text, opakovaně, vlastně mnohonásobně se k němu vracet, promýšlet nejen otázky spjaté s jeho smyslem a s jeho zpřístupněním současnému divákovi, ale zároveň myslet na to, jak danou hru asi mohli inscenovat a prožívat naši předci. V některých ohledech tak záměrně navazujeme na tradici školství 17. a 18. století; už učitelé jezuitských škol, ale také mnozí protestantští pedagogové si uvědomovali význam divadla nejen pro výuku samotnou, ale i pro vytváření společenství. A ještě jeden důvod: jak krásné a nejspíš i přínosné je, když se člověk aspoň na chvíli dokáže vzdálit vlastnímu já, když se dovede na sebe sama a na podstatu lidské existence podívat očima i ústy někoho úplně jiného.

Současná pandemie zásadně omezuje možnosti studentského divadla. Vloni jsme ale naplno využili těch několika málo časových údobí, kdy virus dočasně ztrácel na síle, zkoušeli jsme v červnu a začátkem srpna Komedii o sv. Janu Nepomuckém z 18. století, během srpna jsme odehráli celkem pět představení, první v augustiniánském klášteře svatě Dobrotivé v Zaječově u Hořovic, další v rámci barokního festivalu v Litomyšli, poslední tři reprízy během hradozámecké noci v zámeckém divadle na Červené Lhotě. Derniéru ve Staré Boleslavi nám bohužel stihla překazit druhá vlna pandemie. Také letos jsme zatím připravený scénář ani nezamkli hluboko do skříně, ani nezastlali vysokou vrstvou peřin. Je stále při ruce, s nadějí a vírou trpělivě čekáme na možnost začít zkoušet.

Za všechno to nadšení a neutuchající nadějí a víru mnohokrát děkují všem členům našeho divadla.

K historii mě to táhlo vždycky

Jan Havelka
Absolvent oboru Dějiny evropské
kultury

S Janem Havelkou rozmlouvá Anna Jaklová

Vzpomínáš rád na studium na KTF UK?

Určitě vzpomínám rád. Někdy to byla legrace, jindy to bylo hodně náročné a jindy jsem se hodně vztekal. (*smích*) Ale bylo to moc fajn a myslím, že jsme tam měli skvělý kolektiv. S některými spolužáky jsem v kontaktu doteď a vím, že na některé se můžu kdykoliv obrátit. Rád vzpomínám i na studentské akce – třeba semináře na Broumovsku nebo tady u nás v Letařovicích, dále třeba na divadlo s docentem Sládkem. Tak to jsou přesně ty nezapomenutelné zážitky. Také přednášky a přednášející, nerad bych někoho vynechal, ale rád vzpomínám třeba na profesora Royta, profesora Petrářka, doktora Kubíka, doktorku Doležalovou a samozřejmě také vedoucího mé diplomové práce profesora Beneše. Právě profesor Beneš a docent Sládek nám říkali něco, co mi utkvělo v paměti: „Přednášející se pokouší předat vědomosti, někdy se to povede a někdy ne (*smích*), ale také dávají vzor, jak s vědomostmi nakládají a následně je předávají dál.“ Tím se snažím v životě i tady v rámci akcí řídit a občas také něco předat dál.

Táhlo tě to vždy ke studiu historie?

Ano, dá se říct, že mě to bavilo odjakživa. Začalo to rodinným vzpomínáním nad starými fotkami, třeba z dětství rodičů či prarodičů. Prostě rodinné mikro příběhy – to byl pro mě začátek zájmu o historii. Na gymplu už jsem byl klasický dějepisný šprt (*smích*). Takže k historii mě to táhlo vždycky.

Jak se Pražák dostal do Podještědí?

Mám hodně blízko k sousednímu kraji – Českému ráji, protože jsme měli u Jičína chalupu, takže tam jsem jako malý trávil celá léta. To je kousíček odsud a je to takový hodně podobný kraj. Na gymplu jsme byli na školním výletě v Českém Dubu, což je vlastně centrum Podještědí vlastně Česko-dubská. To místo mě hned vzalo za srdce. Prošli jsme zdejší památky a viděli místa jako johanitská komenda nebo staré vystěhované sudetoněmecké vily, všude krásná atmosféra. V širším okolí se nacházely rozpadající se chalupy, do kterých jsme lezli se spolužáky. Objevovali jsme tam různé staré artefakty po původních majitelích a domýšleli a vymýšleli u toho, jaké příběhy za nimi stály.

Tam jste se rozhodli založit spolek Dubáci, kterého jsi předsedou? Představil bys nám spolek trochu?

Od té doby jsem tam jezdil čím dál častěji a vymýšlel, co by se tady dalo dělat. Byly to trochu takové záminky, proč bych sem měl jezdit, abych nejezdil jen tak nazdařbůh.

Ještě na gymplu jsme tedy s kamarády vymysleli film, který jsme zde točili o místní historii. Jeden z kamarádů je hudebník, takže to byl takový půl večerní historický muzikál (*smích*). To mě ještě víc sblížilo s krajem. Kvůli natáčení jsme to tady celé prošli. Všiml jsem si božích muk, co jsou všude kolem, postupně se rozpadají a nikdo se o ně moc nestará. Tato neutěšená situace mě inspirovala k tomu, že jsem inicioval opravu prvního sloupu – barokního sloupu svatého Jana, který stojí na kopci, s krásným výhledem na Ještěd a Český Dub. Tak si mě všimli další lidé z vesniček v okolí a v roce 2012 jsme založili spolek Dubáci.

Dubáci, protože Český Dub je vlastně takové přirozené centrum okolí.

V podstatě se snažíme pomoci při zachování kulturního dědictví a kulturních památek. Nejde nám pouze o konzervaci hmotného dědictví jako soklů, kamenů a trámů, ale jde o to, aby se památkám vrátil jejich původní význam. A když ne původní, tak třeba nový. Když se obnovuje nějaký křížek, tak se snažím, aby o tom místní věděli a vzali si ho za svůj. To je hlavní účel – uvědomit si zajímavost míst, které třeba dříve nikoho nezaujaly, a utvořit si k nim nějaký vztah.

S tím souvisí i naše aktivity kolem obnovy kostela svatého Jakuba v Letařovicích, který byl v havarijním stavu. Tam jsme začali (ještě když jsem studoval na KTF v prvních ročnících) pořádat pouť mezi dvěma Jany, což je takový malý kulturní festival. Velmi mi s ním pomohl docent Miloš Sládek – doporučil mi barokní hudebníky, sám tam přijel přednášet a přivezl s sebou také studentské divadlo. Na festival jezdí přednášet i profesor Royt. Místní se na to pravidelně každý rok moc těší.

Nejdříve jste opravovali menší památky v okolí. Jak jste se dostali k tomu, že zrekonstruujete Beranův hostinec v Trávníčku?

Tady v jižním Československu je velkým tématem lidová architektura, protože za Ještědem jsou už německé oblasti, bývalé pohraničí, kde jsou často celé vesnice dost zakonzervované tím, že odtamtud lidé odešli. Pak tam přišli chalupáři, kteří domy nějakým způsobem udržují. Zde na Československu žádný odsun neproběhl nebo naprosto minimální. Místní domy jsou v podstatě v držení původních rodů. To znamená, že někdy dostávají dost na frak, protože se přestavují a adaptují. Je to logický krok. Některé ovšem chátrají a padají. Zároveň je zdejší lidová architektura velice cenná, zajímavá a zvlášť specifická.

Ve vesničce Trávníček se tolik těch původních staveb nezničilo. Dokonce i v odborné literatuře bývá vesnička Trávníček na Československu uváděna jako přirozený skanzen lidové architektury Podještědí. My jsme věděli, že v Trávníčku je krásný starý hostinec, který chátrá a rozpadá se. Když pak byl jednou na prodej, tak jsme si řekli, že je to výzva. Konkrétně, při záchraně jedné z památek lidové architektury předvést, jak se dřív postupovalo tradičním způsobem, a ukázat lidem, že i takovéto stavení je možno zachránit. Spolek Dubáci neměl žádné místo pro spolkovou činnost, kde se mohl prezentovat. Například po událostech v Letařovicích nebylo následně kam jet. Na konci každé akce jsme se museli vždycky sejít před sakristií a čau (*smích*). Teď je fajn, že budeme mít funkční klubovnu.

Na akcích také vystupuješ jako hostinský Beran, podle kterého je hostinec pojmenován. Kdo vlastně byl Antonín Beran?

O hostinském Antonínu Beranovi jsem dělal historickou rešerši v archivech, takže jsem se o něm dozvěděl poměrně dost. Beranové zde žili několik set let a Antonín Beran byl poslední. Zemřel na tuberkulózu ve 39 letech, poté co celý hostinec zrekonstruoval a rozjel. Zemřely také jeho děti, celá rodina měla vlastně dost tragický osud. My tedy po více než 100 letech navazujeme na to, co hostinský Beran za sebou zanechal, protože nebyl nikdo, kdo by na jeho práci navázal.

Za rekonstrukci hostince spolek dostal již několik ocenění. Zmínila bych zejména ocenění Patrimonium pro futuro od Národního památkového ústavu v kategorii Záchrana památky a také v kategorii Cena veřejnosti. Svou činností navazujete na počátek 20. století. Je toto období takovým vzorem, jak by hostinec měl vypadat?

Budova měla tu výhodu a zároveň trochu i nevýhodu, že ji vlastnil chalupář, který se vůbec nestaral o údržbu domu, objekt málem spadl. Muselo se vyměňovat spoustu trámů a některé místnosti se musely znovu vyroubit. Na druhou stranu se ale dochovala v autentickém stavu právě v podobě z počátku 20. století, kdy proběhla poslední velká rekonstrukce. Pan inženýr Pešta a pan inženýr Efler, kteří dělali historický průzkum budovy hostince, říkali: „Vždycky se klade otázka, kam se máme v rekonstrukci vracet.“ A tato budova má právě nejdochovanější etapu ze začátku 20. století. My máme

Pieter Brueghel,
Nizozemská přísloví, 16. století

Pieter Brueghel,
Dětské hry, 16. století

*Snažíme se pomoci
při zachování
kulturního dědictví
a kulturních
památek.*

i reklamní pohlednici, kterou zřejmě vydal právě hostinský Beran, a ta je z roku 1905 až 1908, takže to je i náš vzor, kam se vracíme. Všude uvnitř jsou hliněné omítky, na kterých se zachovaly původní šablonové malby, velice složité secesní motivy. Když člověk vstoupí do té části hostince, kde jsou malby částečně obnovené, má skoro pocit, že je spíše na zámku, a ne v chalupě. Takže všechny tyto indicie nám jasně určily, že se vracíme do roku 1905. Obnáší to takové věci, že se například původní černá kuchyně používala jako výčep. V Beranově době byl tento typ kuchyní již totiž „demodé“. A protože na sále bylo málo místa a výčep by překážel tancujícím, umístil ho hostinský do bývalé černé kuchyně. A my jsme našli trubky, které vedou ze sklepa právě do této kuchyně. Tudíž to budeme obnovovat i s touto netradiční dispozicí. Je to vlastně také důvod, proč tomu projektu říkáme muzeum s výčepem. Budova nebude fungovat jako regulérní hospoda, protože by se všechny naše obnovovací snahy minuly s účinkem. Návštěvník si tam tedy bude moci dát pivo z té jedné mosazné pípy, stejně jako to měl hospodský Beran.

Kolem hostince se koná spousta kulturních akcí. Kdybychom neprožívali covidový rok, jaké akce by se plánovaly?

Teď už bychom měli za sebou šestý ročník masopustu, tady v Trávníčku. Chystám stále 10. ročník pouti Mezi dvěma Jány, která má být na začátku června. Jestli se to povede, tak to bude hodně těsné. Stále doufám, že se uskuteční, protože to má být 10. ročník. I ten loňský byl hodně minimalistický, probíhal těsně po lockdownu, tak uvidíme.

V létě pak děláme akce přímo v Trávníčku kolem Beranova hostince. Zúčastňujeme se Dnů lidové architektury v červenci. Jindy tam děláme, co nás napadne (*smích*).

Jsi autorem knihy Příběhy podještědské obce I., která se stala knihou roku Libereckého kraje v roce 2019. Čeká nás brzy další díl?

Ano, čeká. První díl hodně vychází z mé bakalářské a diplomové práce. Celkem plánuji tři díly a vlastně to mají být souhrnné dějiny současné obce Bílá, pod kterou spadáme a která se historicky skládá z šesti různých obcí, za socialismu sjednocených pod střediskovou obec. V jednotlivých dílech tedy budu mapovat tyto menší celky a obce. V prvním díle se čtenáři dočtou o Trávníčku a Letařovicích. Druhý díl je pro mě novou výzvou a zajímavou zkušeností. Z mého pohledu je to téma polem neoraným. V prvním díle už jsem měl předpřipravený materiál z přechozích prací. Nyní ale začínám od nuly a všechnu literaturu, archivy a rozhovory s pamětníky a vše ostatní musím začínat znovu. Práce je na tom hodně, ale zároveň je pro mě osvěžující objevovat další části okolí a získávám si k nim vztah.

Jsi historikem, předsedou spolku, ale také pivovarníkem. Jaké máte pivo? Musíme si pro něj dojet až do Trávníčku?

Pivovar vznikl kvůli tomu, že jsme si kladli otázku po ekonomickém smyslu našeho spolkového konání a vyšlo nám, že to rozhodně není k obživě. Tak jsme si říkali, že když opravujeme hostinec – je to prostě spojené s pivem. A navíc se okolo nás vyskytlo několik sládků, kteří nám říkali: „No tak to můžete založit létající pivovar.“ Létající znamená, že máme svoji recepturu, ale vaří se v nájmu v různých jiných pivovarech. Nám se to moc líbilo a od roku 2018 jsme založili Beranův pivovar na počest Antonína Berana. Ve vsi stojí také s námi nesouvisející Beranův mlýn. Takže Beranův pivovar k tomu je do série (*smích*). Teď připravujeme stavbu kamenného pivovaru, pokud doba bude přát. Naši sládkové vaří moc dobré pivo, vozíme ho i do Prahy. Každý čtvrtek ho můžeme zavést kamkoliv.

Latinská medievistka s vzhledem do 21. století

Mgr. Michaela Falátková, Ph.D.
Ústav dějin křesťanského umění

S Michaelou Falátkovou rozmlouvá Marie Vymazalová

Bakalářský program české a latinské filologie jste vystudovala v Olomouci, magisterská studia zaměřená na medievistiku na FF UK, ale na doktorské studium jste zaměřila k nám na KTF UK. Co Vás k nám přivedlo?

Už během magisterského studia jsem se začala orientovat na historii. Proto jsem cíleně pro postgraduální studium hledala tento obor a naskýtalo se několik možností. Jednak pokračovat na historii na FF UK. Druhou možností byla některá z teologických fakult. A pro mě nejzajímavější variantu nabízela právě KTF UK. Roli v tom hrálo i osobní doporučení, které nakonec rozhodlo jít na KTF.

A proč jste si na samém počátku vysokoškolských studií vybrala právě latinskou filologii? Tedy studium mrtvého jazyka, literatury, která v něm byla napsaná, ale i studium souvisejícího kulturního a historického kontextu. Mířím tím k důvodům, proč se mladý člověk 21. století rozhodne studovat mrtvý jazyk.

Můj zájem o latinský jazyk má svoje počátky už na gymnáziu. Latinu jsem měla od kvinty, tedy dohromady čtyři roky. Tam si mě tento jazyk získal a chtěla jsem ho nadále studovat. Ale tehdy jsem ještě neměla úplně představu, co to všechno obnáší. Zvolila jsem si kombinaci bohemistika a klasická filologie, což mi v tu dobu přišlo nejpraktičtější pro budoucí uplatnění v praxi. Bohemistika byla do kombinace, primární byla vždy latina. A už v bakalářském studiu mě nejvíce začal zajímat středověk. Ten ale na Palackého univerzitě v rámci klasické filologie úplně studovat nešel, takže jsem se rozhodla přejít do Prahy na medievistiku. To je obor již zcela zaměřený na studium středověké latiny a literatury.

A to Vás postupně dovedlo k Vaší disertační práci „Obraz Sváté země v Adomnánově De locis sanctis“. Mohla byste nám ji krátce představit a zároveň uvést do „řemesla“ klasického filologa?

Moje disertační práce se skládala ze dvou hlavních částí. V první části jsem se věnovala analýze díla mnicha Adomnána pocházejícího z ostrova Iona, který žil v 7. století. Dílo jsem kontextuovala, tedy historicky zařadila. Druhou částí byl český překlad tohoto latinského textu s rozšiřujícím komentářem.

Prošla jste tedy ve své práci od autora, jeho historických okolností až k samotnému překladu a odbornému komentáři.

Ano, to je přesně taková klasická ukázka práce latinského filologa. Disertační práci jsem obhájila v únoru. A momentálně ji připravuji k tisku, vyjde v blízké době v nakladatelství Karolinum.

Pamatuji si správně, že Vás studium dovedlo i do zahraničí?

Ano, studium mě dovedlo na zahraniční stáž, a to byl jeden z největších přínosů, které mi doktorát dal. Absolvovala jsem několik na sebe navazujících stáží. Nejprve jsem získala podporu programu Aktion na pracovišti Rakouské akademie věd v Institut für Mittelalterforschung (Ústav pro výzkum středověku). Potom navazovala prostřednictvím programu Erasmus Plus stáž, jelikož práce ve Vídni se mi líbila. A na závěr se mi podařilo získat stipendium v programu CEEPUS, opět na tomto pracovišti. Dohromady jsem tam tedy strávila téměř tři roky.

Pieter Brueghel,
Triumf smrti, 16. století

*V následujících letech
nás čekají podstatné
změny v přístupu ke
vzdělávání i bádání.*

Takže doktorát jste studovala u nás na KTF, ale fyzicky jste tedy pobývala především v prostředí Vídně.

Ano, ale usnadňovalo to, že Vídeň je blízko. A když bylo potřeba, přejížděla jsem. Již na doktorátu jsem pomáhala s výukou na dálkovém studiu. Ale je pravda, že valnou většinu studia jsem byla v zahraničí.

A tím hlavním přínosem zahraničního pobytu byla možnost konzultací s dalšími badateli nebo místní knihovní fond? Čeho jste si nejvíce cenila?

Obojí. Kolegové z institutu mi pomohli vyladit metodologii práce, především té analytické části. A nejdůležitějším přínosem bylo samozřejmě získání kontaktů na badatele z oboru, které mi zůstávají doposud. A nezanedbatelnou částí byla možnost využívat knihovnu. Přístup k většině knížek, které jsem musela pro disertační práci studovat, jsem získala právě zde. V Čechách nejsou vůbec dostupné.

A jakou máte další vědeckou metu. Máte nějaký vědecký sen, který byste si chtěla splnit?

Do budoucna bych se ráda pokusila získat některý z postdoktorandských grantů a sestavit si vlastní menší badatelský tým, možná i ve spolupráci s rakouskými kolegy. Možností je v dnešní době poměrně dost, o tyto granty je však veliký zájem a je těžké je získat. Díky zkušenostem z Rakouska však mám o něco větší šanci na úspěch, pro řadu soutěží je totiž podmínkou dlouhodobá zahraniční stáž.

A nyní skok do reálné současnosti. Doktorát jste dodělala zcela čerstvě. Začínáte učit, což s sebou nese nápor, který si dokáže představit jen ten, který tím někdy prošel. Jak zvládáte výzvy čerstvého pedagoga, který si musí přednášky připravovat od nuly? Navíc je před něj položeno několik dalších výzev – zvládnout kvalitní přednes, mít přednášky dobře pedagogicky vystavěny. Člověk sice studium skončil, ale je ve fázi, kdy se začíná učit mnoho jiných nových věcí.

Ano, doktorát jsem uzavřela před měsícem. Ke konci studia jsem začala učit již několik předmětů zaměřených na středověk a jednu přednášku na dějiny starověku. Nebylo toho tedy úplně málo. Je to zcela nová zkušenost a dost velký skok od dob studia. Tehdy si člověk čas organizoval sám a jediné co „měl na starosti“ bylo psaní disertace. Nyní je situace ale jiná. Mám mnohem větší zodpovědnost a pro mě nezanedbatelným faktorem je také to očekávání druhé strany, abych ji neklamala.

Navíc jsem ještě zaměstnána na univerzitě v Hradci Králové, na Katedře pomocných věd historických a archivnictví jako výzkumný a vývojový pracovník. Zde spolupracuji na vzniku nového centra Digital Humanities. To je další oblast, kromě středověku, které se taktéž věnuji. A která mi tu pedagogickou práci na KTF dobře doplňuje.

A co si pod pojmem Digital Humanities můžeme představit?

To je poměrně nová disciplína. V zahraničí, například v Rakousku či Německu, na to existují již specializovaná výzkumná centra. Jedná se o propojení humanitních věd, v mém případě filologie a historie, s informačními technologiemi. Je to tedy oblast na pomezí několika disciplín. U nás je to teprve v začátcích a v Hradci toto téma nově otevírají.

A jaký konkrétní úkol si pod Vaším zapojením můžeme představit. Jedná se o napojování softwarů na prezentaci historických fondů nebo jde o automatizaci transkriptů či něco jiného?

Na podzim by se měl připravovat pilotní projekt zaměřený na tvorbu digitální edice. Jedná se o jednu z prvních edic, která má být touto formou v České republice vydána. Budeme zpracovávat rukopisnou sbírku kláštera v Broumově. Edice pak bude přístupná komukoli prostřednictvím internetu – tedy samotný text i souvislé odborné historické a jazykové komentáře.

Nedávno u nás na škole proběhly volby do fakultního senátu, kde jste získala velmi výrazný počet hlasů. Senát je jednou z důležitých součástí každé akademické obce. Co pro Vás pojem „akademická obec“ znamená a jaké motivace Vás ke kandidatuře vedly?

Být součástí akademické obce pro mě neznamená jen vyučovat či bádát na univerzitě, ale také přispívat k tomu, aby instituce dobře fungovala a prosperovala. Jako členka fakultního senátu se mohu aktivně podílet na chodu fakulty a navrhnout různá vylepšení. Myslím si, že jedním z nich by mohlo být využití potenciálu distančního vzdělávání či větší zapojení studentů do vědecké praxe. Podle mého názoru nás čekají v následujících letech podstatné změny v přístupu ke vzdělávání i bádání, s nimiž se budeme muset nějakým způsobem vypořádat.

Ještě se vrátím k pedagogické činnosti, teď je pro všechny velkou výzvou distanční výuka. Z Vašich osobních stránek jsem pochopila, že k ní přistupujete velmi svědomitě a pro každý předmět studentům připravujete materiály, které mají k dispozici. Jaké to bylo, přejít na tuto formu výuky?

Ze začátku jsem si musela opravdu hodně dlouho zvykat. Hlavně proto, že studenti nemají v současné situaci přístup k odborné literatuře. Mnoho se jich ani nenachází v Praze, takže si knihy nemohou vypůjčit z knihovny. Přemýšlela jsem tedy, jak to vyřešit. Rozhodla jsem se studentům celý proces co nejvíce zjednodušit. Vytvořila jsem si tedy stránky, na které nahrávám všechny materiály. Zároveň tak pomáhám sama sobě, protože vím, že všichni se k potřebným informacím dostanou.

Ale samozřejmě se těším, až se vrátíme k normální formě výuky. Protože distanční výuka nemůže nikdy plnohodnotně nahradit osobní účast a interakci studentů s pedagogem i interakci studentů navzájem. Podle mě není vysoká škola o tom, sedět doma u počítače, u obrazovky, ale o kontaktech, o navazování přátelství a o mnoha dalších věcech. A to tady naprosto chybí. Některé své studenty jsem nikdy neviděla. Takže se těším, až se situace zlepší a budu se s nimi moci osobně setkat.

Pieter Brueghel,
Pád andělů, 16. století

Osobnost teologa Jana N. Ehrlicha

DANIEL FERANC

Rád bych čtenářům přiblížil osobnost teologa Jana Nepomuka Ehrlicha, který na pražské teologické fakultě působil v letech 1852–1864, v akademickém roce 1853/1854 a 1855/1856 ve funkci děkana fakulty. Roku 1855 zde vznikla vůbec první řádná katedra fundamentální teologie a Ehrlich byl jmenován prvním řádným profesorem fundamentální teologie.

Jan Nepomuk se narodil roku 1810 ve Vídni jako druhorozený syn manželů Ehrlichových. Ekonomické poměry rodiny nebyly nejlepší, a tak rodiče nemohli synovi poskytnout lepší vzdělání než ve farní škole a v piaristickém ústavu pro chudé v předměstí Lichtenthal, doplněné o doučování starším bratrem Josefem. Překážku ve vyhlídkách na další studium se mu však podařilo překonat a ve věku dvanácti let byl přijat ke studiu na gymnázium v benediktinském klášteře v Schottenu.

Potřeba se uskromnit spojená se stále přítomnou nouzí doprovázela Ehrlichovy kroky i v dalším období života. Po vstupu do piaristického kláštera v rakouském Hornu by nemohl absolvovat noviciát ani začátky studia filosofie v řádovém ústavu v Kremži bez finanční a materiální pomoci bratra Josefa. Po skončení noviciátu pokračoval v řeholní formaci v lövenburském konviktu a studia filosofie dokončil na Filosofické fakultě Vídeňské univerzity. Na filosofii navazovalo studium teologie, po jehož absolvování byl ve věku 24 let vysvěcen na kněze. O tři roky dříve složil řeholní sliby. Řádoví představení zřejmě u Ehrlicha vypožadovali schopnosti na poli filosofie, proto mu nařídili, aby se účastnil konkurzu na místo profesora piaristického ústavu v Kremži. V roce 1835 se z čerstvého absolventa vysokoškolského studia stává členem doktorského kolegia Filosofické fakulty Vídeňské univerzity.

Tři roky po získání místa učitele filosofie na řádovém učilišti neúspěšně usiluje o místo univerzitního profesora filosofie na univerzitě v Salcburku, o rok později o stejnou pozici na univerzitě v Innsbrucku.

Neúspěch v úsilí na cestě po stupních akademické kariéry Ehrlicha motivoval k větší činnosti na místě, které již zastával. V roce 1840 přes obtíže získal povolení úřadů pro zahájení výuky dějin filosofie a začal se také věnovat tvůrčí literární činnosti. Učebnice metafyziky (J. N. Ehrlich, *Leitfaden der Metaphysik*. Kremž, 1841) nebyla pouze prvním literárním počinem, ale stala se také nástrojem prvního kontaktu s Antonem Güntherem, který v té době působil ve vídeňském cenzurním úřadu. Cenzor Günther nejen že Ehrlicha vybízí k většímu úsilí jak studia dějin filozofie, tak přírodních věd, ale nechává také jeho učebnici metafyziky vydat ve Vídni.

Hledání vztahu teologie, náboženství a přírodních věd je patrné v dalších Ehrlichových dílech: *Nauka o lidském údělu jako rozumové teleologii* (I. Vídeň, 1842, II. Vídeň, 1845), *Křesťanství a náboženství Východu* (Vídeň, 1843), *Nejnovější návrhy k reformě filosofické etiky a empirické filosofie* (Bonn, 1847), *Poznámky k systému sociální politiky Julia Fröbla* (Kremž, 1849, 1850).

Roku 1849 získal Ehrlich od dvorní studijní komise povolení přednášet religionistiku vyšším ročníkům gymnázia v Kremži. Za tímto účelem sepsal dvoudílnou učebnici *Základy křesťanské religionistiky*, za kterou získal čestný doktorát teologie univerzity v Tübingen a medaili „Pro litteris et artibus“ od císaře Františka Josefa I.

Roku 1850 se stává úspěšným ve snaze získat místo univerzitního profesora, a tak se z gymnaziálního učitele Jana Nepomuka Ehrlicha stává profesor morální teologie ve Štýrském Hradci. Již po čtyřech měsících obdržel nabídku od pražského arcibiskupa Bedřicha Schwarzenberga, aby se ucházel v konkurzu o jmenování řádným profesorem morální teologie na teologické fakultě univerzity v Praze. Ehrlich neměl jednoduché rozhodování, obával se, že svou vrtkavostí urazí štýrského biskupa Rauschera, který ho vlídně přijal, avšak nabídka působení na pražské teologické fakultě byla pro něj lákavější než působení ve Štýrském Hradci.

Konkurz na řádné obsazení místa profesora morální teologie na pražské fakultě poznamenala především skutečnost, že Ehrlichovým protikandidátem byl doktor Mayer, který morální teologii již v Praze vyučoval v pozici suplenta. Profesori pražské teologické fakulty Náhlovský (dogmatika), Güntner (Nový zákon), Smutek (církevní dějiny) a Škoda (pedagogika a katechetika) navrhli, aby byl Ehrlich jmenován profesorem nově vzniklé katedry apologetiky. Tento návrh arcibiskupa Schwarzenberga zaskočil, ve svém stanovisku pro místodržitelství s ustanovením Ehrlicha profesorem apologetiky vyjádřil souhlas jedině pod podmínkou, že by po jmenování profesorem apologetiky měl stejné postavení a pobíral stejný plat, jaký by pobíral v pozici profesora morální teologie. Poznamenává však, že vzhledem k Ehrlichově duchovní, mravní a teologické úrovni a vzhledem k jeho literární činnosti, která si získala ohlas v celé monarchii i za jejími hranicemi, je velmi vhodným kandidátem pro převzetí katedry morální teologie. Místodržitelství se přiklonilo k názoru arcibiskupa a Ehrlicha doporučilo ke jmenování profesorem morální teologie. Ministr kultu a vyučování Lev Thun v ministerském návrhu rovněž zvážil návrh profesorského kolegia na vytvoření samostatné katedry apologetiky, vyjádřil však domněnku, že kdyby se tato katedra ustavila na univerzitě v Praze nebo ve Vídni, vyvolalo by to snahy o ustavení této katedry i na jiných vysokých školách, což by neúnosně navýšilo finanční nároky vysokých škol. Proto, a také s ohledem na dlouhé období, po které byla katedra morální teologie v Praze uprázdněna, se přiklonil k návrhům arcibiskupa a místodržitelství a doporučil císaři Františku Josefu I. schválit řádné obsazení profesorem Janem Nepomu-

kem Ehrlichem. Císař tak učinil nejvyšším rozhodnutím z 16. srpna 1852 a 14. února 1854 získává definitivu.

Vedle akademických funkcí byly Ehrlichovi svěřeny úřady i mimo univerzitu. Kardinál Schwarzenberg si ho vybral za komisaře při apoštolské vizitaci piaristického řádu v Římě a jmenoval ho arcibiskupským notářem. Dne 7. června 1854 se Ehrlich stal mimořádným členem Královské české společnosti nauk.

Záměr části profesorského kolegia, aby Ehrlich na pražské teologické fakultě vytvořil novou katedru apologetiky, nebyl po jeho jmenování profesorem morální teologie zatracen. Kardinál Schwarzenberg se k němu zanedlouho vrátil a 15. července 1853 zaslal císaři Františku Josefovi I. návrh na založení nové katedry s názvem fundamentální teologie. Ministr Thun se po obdržení Schwarzenbergova návrhu obrátil na výbor konference biskupů ve Vídni o vyjádření. Ti ve svém stanovisku ministrovi připomněli, že zavedení samostatné katedry apologetiky navrhla již v roce 1839 dvorní studijní komise. Ke skutečnému vzniku však nedošlo, neboť podmínka sepsat také učebnici nebyla splněna. Dále se ztotožnili se Schwarzenbergovým návrhem, kterým byla dostatečně prokázána účelnost a potřebnost vzniku nové katedry.

Ministr přes svůj slib nereagoval a nijak nekonal, proto kardinál Schwarzenberg po roce a dvou měsících od vyjádření biskupského výboru svůj návrh na založení katedry fundamentální teologie ministru Thunovi připomíná v nové žádosti z 30. června 1855. Pro vznik katedry fundamentální teologie argumentuje vysokou úrovní pražské univerzity (srovnává ji s úrovní vídeňské univerzity), vzrůstající vědeckou prací pražských profesorů, kvůli které není možné, aby profesor dogmatiky přednášel mimořádně apologetiku. Aby obsazení takto vzniklé katedry nebránilo ani ekonomické otázky, Schwarzenberg navrhl, aby profesor fundamentální teologie zároveň přednášel religionistiku na filosofické fakultě studentům připravujícím se na práci učitelů. Profesorem podle Schwarzenberga měl být jmenován, „vzhledem k jeho spisům a k jeho působení ve filosofickém ústavu v Kremži ve funkci profesora religionistiky“, profesor morální teologie na pražské univerzitě Jan Nepomuk Ehrlich a katedra měla vzniknout již na začátku školního roku 1855/1856.

Ministerský návrh k rozhodnutí císaře o podnětu Bedřicha Schwarzenberga k založení samostatné katedry fundamentální teologie shrnuje situaci a upozorňuje také na rozdíl v názorech biskupů: zatímco čeští a halští biskupové požadují založení nové katedry, nového profesorského místa, ostatní biskupové by přednášení fundamentální teologie svěřili některému ze stávajících profesorů, pokud ten bude chtít. Jaký význam kardinál Schwarzenberg přikládal snaze o založení katedry fundamentální teologie, viděl ministr Thun především ve výběru osoby, které měla být svěřena úloha vést tuto katedru. Ministr Thun se nechal arcibiskupem přesvědčit a císaři navrhl jmenovat Ehrliche „profesorem fundamentální teologie, s povinností přednášet religionistiku na filosofické fakultě univerzity v Praze s dodržением stejných práv, postavení a mzdy, které dosud získal“. Císař František Josef I. tak také 27. prosince 1855 rozhodl a jmenoval Jana

Nepomuka Ehrliche profesorem fundamentální teologie. Ten se o události dozvídá 6. ledna 1856 od profesora filosofie Johanna Heinricha Löweho a tuto informaci si zaznamenává i ve svém deníku jako „osudovou změnu“. Poté, co byl jmenován profesorem fundamentální teologie, byl arcibiskupem Schwarzenbergem uvolněn od svých povinností v letním semestru akademického roku 1855/1856, aby mohl pečlivě připravit systém nového oboru. Po jeho sestavení jej ještě zaslal k vyjádření doktoru Karlu Wernerovi ze St. Pölten a osobně jej konzultoval s Antonem Güntherem. Po jejich kladném vyjádření začal podle sestaveného plánu 19. října 1856 fundamentální teologii přednášet. Kromě toho přednášel rovněž podle rozhodnutí císaře religionistiku na filosofické fakultě.

Po dlouhé přípravě vyšla tiskem i jeho učebnice fundamentální teologie: první díl v roce 1859, první část druhého dílu v roce 1860 a druhá část druhého dílu 1862. Třetí díl zůstal nedokončen.

Jan Nepomuk Ehrlich zemřel 23. října 1864 ve věku 54 let.

Přestože dílo Jana Nepomuka Ehrliche zůstalo nedokončeno, byla to právě pražská teologická fakulta, kde byl dne 27. prosince 1855 poprvé jmenován řádný profesor fundamentální teologie a vznikla řádná katedra fundamentální teologie.

Autor je absolventem Katolické teologické fakulty.

Johann Nepomuk Ehrlich, *Leitfaden für Vorlesungen über die allgemeine Einleitung in die theologische Wissenschaft und die Theorie der Religion und Offenbarung als I. Theil der Fundamental-Theologie*, Friedrich Ehrlich's Buch- und Kunsthandlung, Prag 1859, s. 21–25 (§ 25–29)

Za společný předmět všech teologických disciplín bylo označeno křesťanské náboženství, nakolik je přítomno v církvi a jejím prostřednictvím uváděno do života lidstva. Teologie nemá toto náboženství představovat jenom takové, *jaké je* (v jeho obsahu a formě), nýbrž také *jako to, co je*, totiž jako *jedno, pravé, božsky založené a božskou mocí nesené*. Teologie tedy, coby *věda*, musí *především* dokázat *objektivní pravdu (realitu) tohoto svého předmětu*, tj. dokázat *božství* křesťanského náboženství, nakolik je živě přítomno v církvi. [...]

Pouze je-li dán, resp. zaručen důkaz o této objektivní pravdě čili realitě předmětu teologie: *Že Bůh promluvil*, – lze postoupit k otázce: *Co řekl?* – na kteroužto otázku má pak teologie odpovídat *systematickým představováním* zjevené pravdy. První odvětví teologické vědy, které musí řešit uvedený úkol, proto nese název *fundamentální teologie*. Na toto označení má samozřejmě nárok pouze tehdy, pokud a nakolik je jeho úkolem, aby prokázalo *vědecké ospravedlnění* teologie.

Pro toto první odvětví teologie se také běžně užívají názvy *obecná dogmatika* a *apologetika*. – Dogmatika, jež chce poskytnout systém křesťanského učení víry, se cítí nucena nejprve dokázat, že má tato nauka právo požadovat *bezpodmínečnou* víru, protože je zaručena božskou autoritou. Ve své první, takzvané obecné části, proto předesílá demon-

stratio christiana et catholica, tj. důkaz božského původu křesťanství a božské autority církve. – Teprve v novější době byla tato demonstratio christiana et catholica oddělena od dogmatiky a rozvinula se v samostatnou disciplínu, jež je zvána *apologetika* (křesťanství a katolické církve). [...]

Vědecké ospravedlnění víry v božskost křesťanství a v božskou autoritu církve však není nutností omezenou na teology, nýbrž nutností, která se vztahuje na všechny vědecky vzdělané křesťany a která je v současnosti tím naléhavější, čím silnější a všestrannější boj je proti této víře veden, a to nejen v jednotlivostech jejího obsahu, nýbrž v celé její podstatě. *Zatím* však nelze úkol fundamentální teologie, obecné dogmatiky nebo apologetiky zvát *specificky teologickým*; náleží spíše do oblasti křesťanské religionistiky. [...]

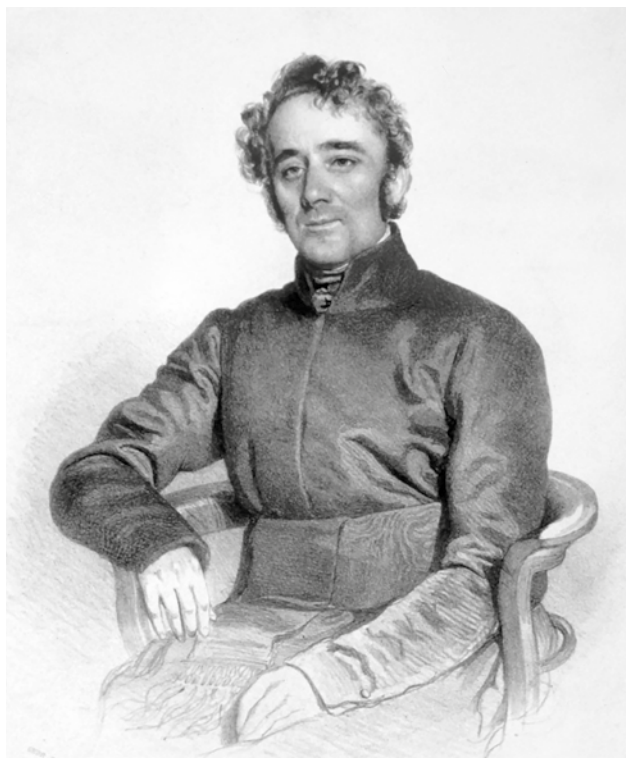
Pojem fundamentální teologie a pojem apologetiky křesťanství a církve se, mimochodem, *úplně neshodují*. S *posledně* jmenovanou lze zacházet jako se zcela samostatnou disciplínou, zatímco ta *první* musí výsledky svého dokazování formulovat pro potřeby speciální teologie, která na ni navazuje, tedy zejména pro dogmatiku, a zprostředkovat tak přechod k ní.

Z toho, co bylo dosud řečeno o úkolu fundamentální teologie, plyne, že *ho nelze vyřešit jednou provždy*, pro všechny budoucí generace [...]

Pokud se Bůh zjevil v *Kristu*, a to pro spásu celého lidstva, pokud Kristus založil svou církev, aby mohla vnést zjevenou pravdu do života lidstva a udržovat ji v něm až do konce věků, pak nelze pochybovat o tom, že fundamentální teologie musí být schopna řešit *v dostatečné míře* svůj úkol jako apologetika křesťanství a církve *pro každou dobu, v každé fázi* vývoje vědy, tváří v tvář každému odporu, který z ní vychází.

Kdokoli skutečně věří v božskost křesťanství, musí věřit *v objektivní vědeckou prokazatelnost jejího božství pro všechny věky*. Bez této prokazatelnosti by křesťanství nebylo pro všechny věky Božím zjevením člověku – pokud by vůbec mělo nějaký význam, pak pouze partikulární a dočasný.

Jan Nepomuk Ehrlich

Jaromír Homolka
1926–2017

Michaela Ottová

Vzpomínáme na prof. PhDr. Jaromíra Homolku, CSc. (1926–2017).

Profesor Jaromír Homolka patří bezpochyby mezi nejvýznamnější představitele českého dějepisu umění druhé poloviny 20. století. Je dodnes mezinárodně uznávanou badatelskou osobností v oblasti středověkého umění, zejména sochařství. Byl též takřka čtyřicet let jedním z nezapomenutelných pedagogů katedry a později Ústavu pro dějiny umění Filozofické fakulty Univerzity Karlovy. Od roku 2003 působil na nově založeném Ústavu dějin křesťanského umění Katolické teologické fakulty UK. Jako pedagog vynikal schopností strhujícího celistvého přednáškového projevu, dramatického a intelektuálně dobrodružného zároveň, náročného na fyzické a mentální nasazení. Jeho přednášky vždy vedly k pozoruhodnému zpřítomnění uměleckého díla a gradovaly téměř do katarzivního prožitku posluchačů.

Zaměření a obsah jeho přednášek se vždy plně snoubily s jeho osobní vědeckou činností a předkládaly tak posluchačům živé otevřené badatelské pole, které zachycoval i ve svých textech věnovaných středověkému umění. Tématem poutajícím jeho celoživotní pozornost byla činnost architekta a sochaře Petra Parléře v pražské katedrální huti sv. Víta v druhé polovině 14. století; především objasnění jeho role na vzniku krásného slohu, středoevropské varianty tzv. internacionální gotiky. Zde se také nejvíce projevil Homolkův metodický přístup. Základ stylově kritického hodnocení rozšiřoval směrem k otázkám významu uměleckého díla v nábožensko teologických souvislostech, zohledňujících též otázky společenské, týkající se motivací objednavatelů uměleckých děl. Vznik krásného slohu v dvorském prostředí významně obohatil o rovinu dobové religiozity, což se i pro současný badatelský diskurz stalo obecně platným výkladovým rámcem. Druhou osou jeho vědeckého zájmu bylo pozdně gotické sochařství. Zde svůj primárně znalecký přístup inovativně obohacoval o výzkum uměleckých individualit a o formování specifík nově definovaných regionálních výtvarných tradic ve vazbách na zahraniční umělecká centra 15. a 16. století.

Prof. Jaromír Homolka byl velmi inspirativním a silným pedagogem, který se s velkou chutí a intenzitou angažoval jak v oboru, tak v akademickém prostředí. Po roce 1989 vedl jako děkan Filozofickou fakultu UK a v závěru svého života se aktivně podílel na vzniku a rozvoji Ústavu dějin křesťanského umění KTF UK. Byl pedagogem, který výrazně ovlivnil tři generace historiků a historiček umění.

18. –24. 1. probíhal online týden otevřených dveří

26. 1. Český rozhlas plus vysílal rozhovor Petra Viziny s doc. Ryškovou

27. 1. zasedání AS KTF

28. 1. vstoupil do života H · U · T · NÝ podcast fakulty

24. 2. zasedání AS KTF

25. 2. proběhla online mezinárodní doktorandská konference Tradice – Autorita – Originalita

28. 2. termín pro podání přihlášek do 1. kola přijímacího řízení

V březnu úspěšně proběhly habilitace ThLic. Mgr. Denisy Červenkové, Th.D. a PhDr. Viktora Kubíka, Ph.D.

20.–24. 4. proběhly volby do AS KTF

22. 4. online konference k 1600letému výročí smrti Hieronyma ze Stridonu (sv. Jeronýma)

23. 4. docent Marek Šmíd obdržel zlatou Svatovojtěšskou medaili Arcibiskupství pražského za zásluhy o církev

29. 4. docentka Mireia Ryšková získala zlatou medaili za významné celoživotní dílo v oboru biblických věd a starých jazyků a dlouholetou vědeckou a pedagogickou činnost na UK

2. 6. ustavující zasedání nového senátu AS KTF UK

4. 6. v 18:00 proběhla v MUD Benešov vernisáž 11. CRASHTESTU s názvem Na rozhraní

28. 6. proběhlo slavnostní zakončení akademického roku Te Deum

5. 7. byl prof. Janu Roytovi udělen Řád sv. Cyrila a Metoděje

3. 8. termín pro podání přihlášek do 2. kola přijímacího řízení

Cyklus popularizačních přednášek S knihovnou za zády na fakultním youtube kanálu byl na jaře obohacen o následující příspěvky:

Uhersko na cestě ke křesťanské monarchii – Mgr. Bc. Peter Bučko

Jeroným a jeho biblický odkaz – doc. ThLic. Jaroslav Brož, Th.D., S.S.L.

Karel Čapek a biblické prvky v jeho dramatu R.U.R., – Mgr. Klára Kudlová, Ph.D.

Svoboda neurčenosti a svoboda kvality? – MUDr. Lukáš Fošum, Dr. theol.

Pastorace a víra – doc. Ing. Mgr. Aleš Opatrný, Th.D.

Youtube kanál fakulty zde:

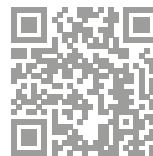

Katolická teologická fakulta spustila nový podcast, který bude více přibližovat obory, se kterými je fakulta spjata. Podcast najdete na ktf.cuni.cz v záložce Aktivita.

Prvním uceleným tématem, na který se podcast zaměří, je pastorální teologie. V pravidelných relacích bude možné s pastorálním teologem a knězem Alešem Opatrným projít jednotlivá specifická témata tohoto segmentu teologie.

- Pastorační péče v římském katholicismu
- Co je to pastorační péče dnes?
- Aktuální pastorační otázky v oblasti manželství a rodiny
- Mgr. Pavlína Bílková hovoří s biblistkou a teoložkou doc. Ryškovou
- Krize a kairos v pastorační 1. část
- Krize a kairos v pastorační 2. část

Více o podcastu zde:

Pieter Brueghel,
Zápas masopustu s půstem, 16. století

Publikace

BÁRTA PRAŽÁK, Tomáš. *Emanuel Arnošt z Valdštejna: Conciones meae Bohemicae*. Praha: KTF UK, 2020. 700 s.

ČECHURA, Jaroslav. *Jakub Krčín z Jelčan: Architekt jihočeských rybníků*. Praha: Vyšehrad, 2020. 288 s.

ČECHURA, Jaroslav. *Neklidné století*. Praha: Karolinum, 2021. 414 s.

KORONTHÁLYOVÁ, Markéta. *Bernard z Clairvaux: Kázání na žalm Qui habitat*. Praha: Krystal, 2020. 176 s.

KUTHAN, Jiří. *Adelssitze in den Böhmischen Ländern 1780–1914*. Praha: NLN, 2021. 712 s.

FORNASIERO, Alice – ZLATOHLÁVKOVÁ – KINDL, Miroslav. *From studio to gallery*. Přeložil Daniel ŘEZNÍČEK. Prague: Catholic Theological Faculty, Charles University, 2020, 270 s.

FOŠUM, Lukáš Jan. *Quelle grammaire de l'obligation moral?* Paris: Collection Cerf Patrimoines, 2020. 296 s.

MIKULICOVÁ, Mlada – MIKULICA, Vladimír. *Velikonoční hymny*. Červený Kostelec: Edice pro Oriente, 2020. 279 s.

MOHELNÍK, Benedikt. *Tomáš Akvinský: O eucharistii v Teologické sumě*. Krystal: Praha 2021, 328 s.

NOVOTNÝ, Vojtěch. *Martyr Christi*. Praha: Karolinum, 2020. 538 s.

OPATRNÝ, Aleš. *Výzvy stárnutí*. Uhřetice: Doron, 2020. 114 s.

TICHÝ, Radek – SOUKAL, Petr. *Křest, biřmování, eucharistie. Rozprawy o liturgii I*. Krystal: Praha, 2020. 296 s.

SKLENÁŘ, Michal – UHLÍKOVÁ, Kristina – VLNAS, Vít (ed.). *Josef Cibulka: kněz, pedagog a historik umění ve 20. století*. Praha: Ústav pro studium totalitních režimů, nakladatelství Artefactum – Ústav dějin umění AV ČR, v. v. i. a KTF UK, 2020, 325 s.

ŠMEJDOVÁ, Barbora. *Rozumové argumenty a pohádkové světy*. Praha: Karolinum, 2020. 100 s.

ŠMÍD, Marek. *Vatikán a české země v letech 1914–1918*. Praha: CDK, 2020. 609 s.

ŠMÍD, Marek – PETRÁČEK, Tomáš. *Vatikán a druhá světová válka*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2021, 164 s.

ŠMÍD, Marek. *Vatikán a sovětský komunismus 1917–1945*. Praha: Triton, 2020. 280 s.

ŠMÍDOVÁ, Lucie. *Korespondence Josefa Zvěřiny a Aleny Falerské*. Praha: Karolinum, 2020. 216 s.

VOPŘADA, David. *Tertulián. O modlitbě*. Praha: Krystal, 2020. 112 s.

Obhájené disertační práce

RNDr. Jiří Krtička, Ph.D. – *Grafika českého informelu*

ThLic. Tomáš Matějec, Ph.D. – *Žalmové parafráze Jiřího Střejce*

Mgr. Dominika Grygarová, Ph.D. – *Zakoušení uměleckého díla jako vědecký a metodologický problém: nové výzvy „vědy o subjektivitě“ založené na neurověděch a fenomenologii*

Ing. arch. Petr Uličný, Ph.D. – *Katedrála sv. Víta v Praze: Liturgie, symbolika a architektonická imitace ve středověkých Čechách*

Mgr. Daniel Rejman, Ph.D. – *Teologické perspektivy v kosmologii George Lemaître*

Mgr. Michaela Falátková, Ph.D. – *Obraz Svaté země v Adománově De locis sanctis*

Michaela Watrelot, Ph.D. – *Wilhelm von Bode a mezinárodní trh s uměním: nepublikovaná korespondence s Rudolphem Kannem a Josephem Duvenom*

Mgr. Jana Jansová, Ph.D. – *Dílo Karla Weinbrennera v kontextu architektury pozdního historismu*

Pieter Brueghel,
Nizozemská přísloví, 16. století

Nadační fond Arnošta z Pardubic

DOPIS ČTENÁŘŮM

Vážení a milí čtenáři,

opět Vás srdečně zdravím a věřím, že si – minimálně jako čtenáři časopisu DOXA – uchováte nezbytného optimistického ducha, o to více v této pozeňnané době velikonoční.

Mám tu čest se s Vámi jako předseda správní rady Nadačního fondu Arnošta z Pardubic podělit o radost, že náš fond od dárců, tedy zejména od Vás, milí čtenáři, obdržel za loňský rok celkovou částku ve výši 32.820 Kč. I díky těmto darům může nadační fond podpořit vzdělávací a výzkumné činnosti Katolické teologické fakulty Univerzity Karlovy, pro které byl fond ostatně před 14 lety založen.

Jednou z těchto činností je podpora vydávání časopisu DOXA, který v tištěné podobě právě držíte v ruce. Naším společným cílem je přitom zajistit, aby se k Vám časopis dostal alespoň dvakrát ročně. K tomu je třeba nejen nasazení celé redakční rady (bez nároku na odměnu), ale i nezbytná finanční podpora.

Je už jakousi notorií, že naše fakulta má omezený rozpočet a čisté režijní náklady na vydání a distribuci dvou čísel DOXY ročně činí přibližně 70 tis. Kč. Když si tedy každý z nás odřekne jedno pivo či kávu měsíčně ve prospěch tohoto ušlechtilého projektu, můžeme být společně hrdi, že tento unikátní časopis bude pokračovat ve své vysoké kvalitě i nadále. Proto, prosím, přispívejme dle svých možností, a to buď formou participace prostřednictvím dárcovského portálu [darujme.cz](https://www.darujme.cz/projekt/1202945), a to přímo na této adrese: <https://www.darujme.cz/projekt/1202945>. V tzv. widgetu lze nastavit jednorázový či pravidelný měsíční příspěvek a uhradit jej kartou, přes Google Pay nebo online, popř. klasickým bankovním převodem. Widget i s popisem projektu lze snadno sdílet prostřednictvím sociálních sítí, za což budeme velmi vděční. Widget najdete rovněž přímo na webových stránkách fondu www.fondap.cz a na webu fakulty www.ktf.cuni.cz. Samozřejmě je možné podpořit Nadační fond Arnošta z Pardubic i zasláním jakékoliv částky na jeho transparentní účet uvedený vedle tohoto dopisu čtenářům.

S upřímnými díky za Vaši neutuchající podporu Vám přeji radostný velikonoční čas

V úctě

Josef Fiřt, předseda správní rady Nadačního fondu Arnošta z Pardubic

SEZNAM DÁRCŮ

Vladimír Šuda, Milan Kubička,
Alena Nekolová, Pavel Dubišar,
Magda Bušková, Mgr. Pavel Čtvrtečka, Mgr. Ondřej Špinler
Děkujeme!

Od prosince 2020 do června 2021
obdržel fond dary v celkové výši
7.600 Kč.

Číslo účtu: 6041810007 / 6000
PPF Banka, Praha 6

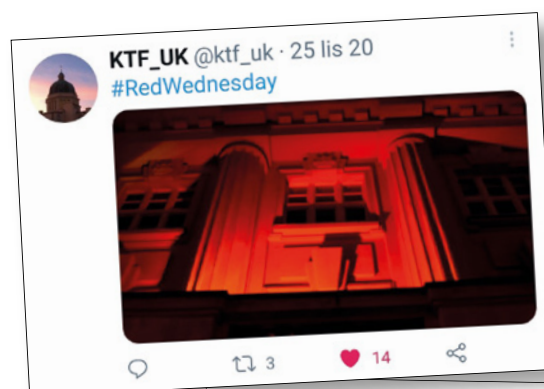
Pro další informace, uzavření
darovací smlouvy a potvrzení
o poskytnutí daru (kvůli uplatnění
nároku na odečet ze základu daně
z příjmu) jsme vám k dispozici na
uvedených telefonech a emailové
adrese. Abychom vám mohli vy-
stavit potvrzení o poskytnutí daru
pro uplatnění nároku na odečet ze
základu daně z příjmu, sdělte nám
prosím svoji adresu.

Nadační fond Arnošta z Pardubic,
zapsán v nadačním rejstříku
u Městského soudu v Praze,
oddíl N, vložka č. 648
IČO: 27923070
Thákurova 3, 160 00 Praha 6
Telefon: 220 181 561
E-mail: info@fondap.cz,
Web: www.fondap.cz

Pokud máte chytrý telefon a účet
u banky podporující QR platby,
pomocí tohoto kódu se Vám
v aplikaci banky předvyplní platba
na náš účet
ve výši 100 Kč,
kterou pouze
potvrdíte.
Děkujeme.

...to nejlepší ze sociálních sítí

KOMENTÁŘ K VYOBRAZENÍ NA PŘEDNÍ STRANĚ OBÁLKY

Hlava muže/portrét Pierre Jeana Jouva, Josef Šíma
Moravská galerie v Brně, 1925

Kresba Josefa Šímy vyobrazuje tvář francouzského spisovatele a básníka Pierra Jeana Jouva, který byl pětkrát nominován na Nobelovu cenu za literaturu a v roce 1966 byl oceněn i Francouzskou Akademií. O co větší osobností byl tento literát, o to niterněji na nás působí jeho portrét. Jemná linie, jež jeho tvář vykresluje, je natolik nenápadná a ukrytá ve struktuře okrového čtyřúhelníku, že ji může snadno přehlušit barevnost červených, zelených a modrých ploch na pozadí. Ale to není jediný kontrast, který můžeme v této jinak velmi poklidné a harmonické kresbě spatřit. Tvář francouzského básníka je díky své výrazné oválné formě protipólem obdélníků naznačených na pozadí. Tento geometrický protiklad pak doplňuje ještě poslední „nesoulad“. Pastelová jemnost barevných ploch i jemná linie tváře je v naprosté antitezi k černému pásu, do kterého je portrét vložen. A přesto je to klid a jemnost, které z kresby vyzařují, tedy vlastnosti, které v portrétech první poloviny 20. století nejsou vždy samozřejmé. Snad tento základ v kontrastech a nesouladech, z nichž ale vzejde něco veskrze pozitivního, může být i určitou inspirací pro nás, společnost 21. století. Společnost, která je postavena před mnohé výzvy, při jejichž řešení bychom neměli ztrácet klid ani svou tvář.

Marie Vymazalová

Zahradní slavnost na dvoře, Te Deum, 28. 6. 2021 (foto: Helena Kodalíková)